

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENE

Ček račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate.
Sarajevo št. 7563
Zagreb št. 59.011,
Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

„Priateljstvo štirih“

Vest, da se predsednik angleške vlade od-
pelje danes skupaj s svojim ministrom za zu-
nanje zadeve v Rim, kjer bosta imela sestanek
z Mussolinijem, je udarila v evropski politični
svet kakor senzacija, čeprav je angleško časopisje
pripravljalo javnost na ta dogodek že celi
teden. Samo po sebi je popolnoma razumljivo,
da si Macdonald in Simon želita osebnega raz-
govora z diktatorjem Italije, da bi se dalo
vprašanje takozvane razorožitve (ki dejansko
ni ničesar drugega kakor precej zmerna re-
dukcija današnjega visokega stanja armad in
orožja) rešiti pred poklicanim forumom v Že-
nevi, če bi obstajala za to pri vseh dobri volji.
Prav zato pa, kjer te dobre volje ni, sta an-
gleška državnik primorana govoriti z mozem,
ki po svoji absolutni volji danes predstavlja
tisto Italijo, na katero se hitlerjeva Nemčija
najbolj opira, da prepreči pozitiven rezultat
razorožitvene konference.

Mi nismo nasprotniki nemškega naroda kot
takega in zato ne moremo načeloma imeti ni-
česar proti temu, da se vsekakor odlozne ome-
jitve, ki so Nemčiji v vojaškem oziru naložene
po čl. 5 verzajske pogodbe, sporazumno z vse-
mi prizadetimi velikimi in malimi silami sveta
nadomestijo z novo konvencijo v smislu in v
okviru splošne razorožitvene pogodbe, da se
tako Evropi krvavo potrebni mir čim bolj zasi-
gura. Toda Nemčija mora razumeti, da je Ev-
ropa upravičena, da za toliko koncesijo zah-
teva od nje zadostna jamstva, ki naj kolikor
mogoče preprečijo, da ne bi ta ali oni nemški
potentat prejel ali slej a novi položaj Nemčije
izrabil v neustavljive revanšne namene nem-
škega nacionalizma. Kako daleč je Francija v
svoji želji po miru in evropskem sporazumu
pripravljena iti v tem pogledu, je dokazal njen
delegat v Ženevi, Paul-Boncour, ki je napram
Macdonaldu izjavil, da Francija sprejme nje-
gov najnovejši predlog o splošnem 30-odstot-
nem znižanju armade in temu primerni reduk-
ciji vojnih sredstev pod pogojem, da se sme
smatrati razrešeno te obveznosti, ako bi se
Nemčija oboroževala — ako te meje — kar bi
se moglo ugotoviti po stalno poslujoči medna-
rodni kontroli. To je vsekakor stališče, o ka-
terem nihče ne more reči, da ne pomeni skraj-
ne meje dovoljene popustljivosti, in zato se
prav nič ne čudimo, če francoska javnost gos-
poda Paul-Boncoura zaradi te izjave ne hvali.
Če se Nemčija, ves čas oprta na diplomatično
pomoč Mussolinijevega kabinetnega šefa ba-
rona Aloisija, krčevito brani priznati stvarno
utemeljenost francoskega stališča in zahteva
takojšnjo izenačenje evropskih vojnih sil brez
najmanjših političnih garancij, da se ne bi to
izrabilo za oslabitev Francije in njenih zavez-
nikov, potem je to pač dokaz, da Nemčija za
svojo zahtevo po radikalni in brezpogojni raz-
orožitvi ne zasleduje nobenega drugega cilja
kakor tega, da bi se konference razbila in da
bi ona na ta način — zvalivši krivdo za ne-
uspeh ženevskih pogajanj na Francijo — do-
bila proste roke, da se na podlagi dogovora od
12. decembra lanskega leta, ko so ji velesile
priznale v principu vojaško enakopravnost,
začne oboroževati po lastni uvidenosti. Da je
ta igra dogovorjena z Italijo, to je jasno raz-
vidno iz izdavitve med seboj harmonizirajo-
čega tiska v obeh fašističnih državah, ako ne
bi imeli še polno drugih dokazov za enotno
fronto med Rimom in Berlinom, odkar je tam
zmagal Hitler. Tem bolj je upravičeno skrajno
nezaupanje, katerega je danes Nemčija de-
ležna od strani Francije in vseh onih, ki za
nemškimi navidez od radikalnega pacifizma dik-
tiranim stališčem ne vidi ničesar drugega ka-
kor manevar, kako razrušiti stavbo verzajskega
miru in moralno ter politično pripraviti svet
na dan obračuna nemškega nacionalizma z ev-
ropsko demokracijo in njenimi nositelji pa z
vsemi narodi, ki jim je zlom Viljemovega im-
perializma prinesel svobodo.

Kdor je bral v teh dneh angleško časopisje,
je mogel z zadovoljenjem ugotoviti, da so
si z izjemo enega ali dveh germanofiličnih li-
stov vsi na jasnem, kaj pomeni vzporednost
nemške in italijanske politike na razorožitveni
konferenci. Čeprav Angleži svetujejo popust-
ljivost tudi Franciji, ker Anglija pač hoče
ohraniti svojo tradicionalno vlogo vrhovnega
posredovalca v evropskih zadevah, pa ni dvo-
ma o tem, da dobro vedo in čutijo, kje je res-
nična volja po mednarodnem sporazumu in kje
te volje ni, in kje je treba zastaviti vse ogrom-
ni vpliv Britanije, da se odstrani glavna ovira
pomirjenju sveta. Da si Anglija pri vsem tem
hoče ohraniti prijateljstvo Italije, je tudi razum-
ljivo za vsakogar, kdor pozna tradicije in
smeri angleške politike. In zato je pot Macdo-
nalda in Simona v Rim čeprav nenavadna, pa
vendar naravna stvar, ako si predočimo vso za-
pletenost sedanjega položaja, ki je v resnici
zelo nevaren za mir, katerega hoče Anglija
ohraniti in čuvati za vsako ceno.

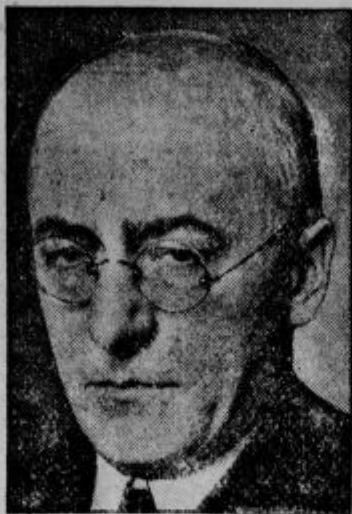
Druge vprašanje je, kaj bosta angleška
državnik v Rimu dosegla: ali res popoln pre-
obrat dosedanje smeri mednarodne politike,
tako da bi se Italija od Nemčije ločila in se
zopet pridružila svojima bivšima zaveznicema
v svetovni vojni ali pa bo treba prepustiti Ev-
ropo njenemu sedanjemu kaosu in rivaliteti
med dvema skupinama: Francijo in njenimi
prijatelji na eni, Italijo in Nemčijo na drugi
strani?

Italijanski tisk je kakor na komando takoj
prenehal s svojimi slavonspevi na Hitlerja ozi-
roma je svoj ton v tem pogledu zelo znižal,
kakor hitro se je oficijelno sporočil sestanek
med angleškima državnikoma in Mussolinijem,
dočim neizpremenjeno nadaljuje svojo obi-
čajno kampanjo proti zaveznikom Francije —
nemški tisk pa čisto odkrito piše, kaj pričakuje
od rimskega sestanka. To je jako značilno: Ita-
liji so diplomati, Nemci pa ne, posebno ne
Hitlerjevi pristaši, ki govorijo najrajši s pestjo
in radi svojega plemenskega sovraštva napram
vsemu, kar ni germanske krvi, v skrivanju svojih
namenov niso baš moštri. Rimski dopisnik

S katerimi strankami bo Hitler sodeloval

Kakšno vlogo bo igral nemški centrum?

Informativna izvajanja švicarskega lista o razmerju med Hitlerjem in nemškimi katolički

Brüning, voditelj centra.

Zürich, 16. marca. tg. »Neue Zürcher Zeitung«
objavlja zanimivo poročilo svojega berlinskega do-
pisnika o razvoju političnih dogodkov v Nemčiji s
posebnim poudarkom na razmerju, ki je nastalo
med Hitlerjem in med katoliškim centrom.

Ali je centrum politično umrl?

Po državnih volitvah namreč so nekateri krogi
triumfalno proglasili politično smrt centra in
politične moči nemških katolikov, ki da so trajno
potisnjeni na stranski tir, brez vpliva na široko
progo, po kateri se bo v bodočnosti vodila državna
politika. Celo pruski notranji minister Göring se je
v volivnem zmagoslavju spozabil parkrat in dal
prerano duška svojemu veselju, da je »prišla zad-
nja ura črne internacionale«, in da se bo odslej
vladalo ne samo brez centra, ampak tudi proti
njemu.

Glave se treznijo

Toda prva omotica, ki je zajela pristaše Hit-
lerja ob nepričakovani volivni zmagi, je že v mno-
gem poenotila in na vodilnem mestu Hitlerjeve
stranke se čimdalje bolj pojavlja vedrejša in trez-
nejša stališča. Življenje, ono vsakdanje, s svojimi
težkimi nalogami, neštevilnimi težavami in veliki-
mi odgovornostmi, se smeje vročim glavam in iro-
nizira prehitro vsakogar, kdor bi hotel klatiti zvez-
de. Izpad večerj in deloma še danes napol podvi-
janih in zmagajajočih množic, kjer so ob pomanj-
kanju trdnih etičnih branikov trenutno zavladali
živalski instinkti sovraštva in maščevalnosti, po-
lagoma vstajajo treznejši možje, ki gledajo na živ-
ljenje naroua in države z drugačnimi kot pa od
kratkodobnih zmag zaslepljenimi očmi političnih
strankarjev.

Kaj je hitlerizem?

Nacionalni socializem ni ideologija in njegova
zmagaja ni zmagaja idejnega pokreta. Njegov razmah
je bil mogoč le radi slučajnega sodelovanja najraz-
ličnejših mišljenj in nagonov sumljivega izvora.
Protest ponižanega naroda proti zmagovitemu so-
vražniku, or ljudstva proti v najslabši luči na-
slikanemu pritisku zunanjih sil na svobodo inze-
odvisne države; reakcija proti parlamentarizmu, ki
je blizu nemškemu narodu, ki bolj ljubi in višje
ceni avtoriteto kot pa demokracijo; reakcija
ljudstva proti vedno večjemu vplivu židov-
stva v kulturnem in gospodarskem življenju naroda.
Vse to so sestavni deli Hitlerjeve zmagi, po-
vezani med seboj z demagogičnimi gesli, ki najdejo
močan odjek v razvržanih, nezadovoljnih dušah, v
časih, ko se spreha brezdelje in lakota po deželi.

Na dnu Hitlerjevega pokreta

Je upor narodnega ponosa, volja do avtoritete
in obramba proti židovstvu. Demagogija je bor-
bo za narodno čast razvila v vznemirajoči,
poganski, napadalni in vojne zapletljave noseči
nacionalizem, navdušenje za avtoriteto je spre-
menila v diktaturo in v brutalno tiranijo, ob-
rambo proti židovstvu pa v nekrščanski surov
kult nemškega plemena. Tako je hitlerizem
čudna sestavina poganskih in krščanskih na-
razvij. Ali naj se da svoboda demagogiji, da
zadržaja poganske instinkte,

»Berliner Tageblatt«, ki je od 10. t. m. naprej
razobesil nacionalistično zastavo, nam v svo-
jem senzacionalnem dopisu od 11. t. m. narav-
nost pove, da bo Italija od Macdonalda kot
protislužno za to, da Nemčijo pregovori k po-
puščanju od njenega dosedanjega nespremlj-
vega stališča v zadevi razorožitve, zahtevala,
naj bi Francija opustila svojo politiko strdne
fronte zaveznikov, s katero da si skuša ohran-
jati svoj sedanji položaj v Evropi. Ta fronta
naj bi se zrahljala, in kaj italijanska politika
pod tem »zrahljanjem« razume, to si bo pač
lahko pravilno tolmačil tudi vsak politični
šolar. Francija, tako beremo dalje, naj se zado-
volji s svojim prijateljstvom z Anglijo, Italija
pa bo vzdrževala naprej najboljše stike z Nem-
čijo, ne da bi sklenila z njo kakršnekoli poli-
tične in vojaške zaveze, o kateri Francozi na-
pačno mislijo, da obstoja. Med tema dvema v
resnici zelo rahlima frontama pa naj bi posre-

ali pa naj se odprejo vrata krščanstva

da iz pokreta očisti vse, kar ni dobrega, kar
je protinaturnega, živalskega? Ta alternativa
zija sedaj pred zmagovavci 5. marca, ki so si
dali nalogo, da preporodijo nemški narod.

Centrum v Hessenu

Čisto konkretno je postalo to vprašanje pri
preureditvi deželnih vlad v južnih — torej katoli-
ških — deželah Nemčije. V Hessen-Darmstadtu je
prišlo do političnega miru med hitlerjevci in med
katoliškim centrom, ne zaradi tega, ker bi se
bil centrum rad vsiljeval v vladu, ampak, ker je
hitlerizem sprevidel.

DA MU JE SODELOVANJE KATOLIŠKIH
ORGANIZACIJ PRI PREUREDTV DRŽAVE
NEOBHODNO POTREBNO.

Vladna izjava novega državnega predsednika-hit-
lerjevca Wernerja (centrum je odklonil vstop v
vlado, pač pa obljubil sodelovanje), češ, »da želi
iskrenega sodelovanja obeh velikih krščanskih ver
v Nemčiji in da hoče v krščanskem in nemškem
duhu očistiti domovino od vsakega smrada in šun-
da«, je značilna za novo stališče, ki ga je zavzel
hitlerizem.

Isto se opaža tudi

pri osrednjem vodstvu NS stranke

Centrum se je prilagodil brez težave in brez obža-
lovanja »vlogi na stranskem tiru«. On je priprav-
ljen pustiti Hitlerja, da se izkaže na odgovornem
mestu državnega kanclerja in to tako dolgo, dokler

„Mostovi niso porušeni“

Centrum je ohranil mirno kri

pri tem pa ravno s stališča, da ima baš on veli-
kansko etično vlogo pri preporodu nemškega na-
roda, pokazal, da je pripravljen za sodelovanje, če
se mu to ne onemogoči s programom, ki je osnov-
no nasproten njegovemu. Hitler mu očitno tega
ne bo onemogočil. Na vrhu oblasti in odgovornosti,
pod seboj maso, ki jo prevevajo katolični instinkti
in ki pričakuje odrešitve od »voditelja«, se je Hit-
ler menda precej hitro znašel in pogledal za za-
vezniki. Prepovedal je osebno vsak nadaljnji teror
proti centurskim zborovanjem, proti katoliškim
organizacijam, zahteval, da se centromu tisk-
u da zopet popolna svoboda in je zadnje dni že
večkrat javno izjavil, da je katoličan, in da hoče
katoličan ostati tudi na vzvišenem mestu državnega
kanclerja. Mostovi torej niso bili porušeni.

„Fronta proti soražnikom vere“

Hitler je šel še dalje: iz njegovih krogov je
izšla ponudba katoliškemu centru za sporazum
»enotne in skupne fronte proti sovražnikom vere«.
Hitlerjevo potovanje v Monakovo, kjer se bo po ga-
jal z bavarsko ljudsko stranko, ter v Karlsruhe,
kjer se bo sestel s centrom v Württembergu, je
dosti značilna gesta v politiki približevanja na-
cionalistov k nemškim katolikom, ki, kot rečeno,
ne bodo odrekli nikdar svoje lojalne pomoči, razen
če bi se uveljavile Göringove teorije protiverke
surovosti, ali če bi Hitler zasledoval cilje, ki z
etičnega stališča katoličanom ne smejo biti do-
stopni.

Kdo je kapitulira?

Sedaj, ko prehaja borba med Hitlerjem in cen-
trom z ulice na idejno polje, ko je prenehala go-
voriti sila in je dobila besedo moralna vrednost
ideje, bo zanimivo zasledovati kapitulacijo Hitlerja
pred katoliškim centrom.

Počakajmo razvoja!

Tako mnenje uglednega švicarskega lista. Ako
so njegove prognoze točne, potem bi Hitler s tem
preokretom znova pokazal, da je dober učenec g.
Mussolinija in da je kot njegov vzornik v Italiji
brzo uvidel, da bi mu boj proti katolicizmu ne pri-
nesel lavorik. Vprašanje je le, če bo imel Hitler
toliko avtoritete v stranki, kakor jo je imel Musso-
lini, in če bo v stanu, da bo obvladal mnoge izra-

dovala Anglija in vse skupaj naj bi se imeno-
valo: prijateljstvo štirih — štirih velesil namreč,
ki bi Evropi diktirale politiko, ne da bi imeli mali
kaj govoriti in se vmešavati... Zakaj vse zlo v Evropi
izhaja iz »mali« — tako se danes glasi refren
italijanskega in nemškega fašističnega tiska.

Spičje tega je razumljivo, če homo mi, ki
se pričevamo k »malm«, razgovore v Rimu
spremljali nekoliko s skrbjo in skepsom. Upamo
pa, da je Anglija veliko preveč dalekovidna in
ostrovidna v vprašanjih mednarodne politike
in da po svoji ogromni zgodovinski izkušnji
veliko morda natančno zna ločiti med tem, kar
bi v resnici moglo vesti do nepotrebnega po-
mirjenja Evrope, in med onim, kar naj služi
samo v prevaro, da bi ne zapazila namenov, ki
se brez dvoma skrivajo za uljudno gesto onih,
ki so gospoda Macdonalda in Simona povabili
v Rim.

bodo zavarovani katoliški interesi. Če bo Hitler
hotel ustavnim potom priti do polnomočnih pravic,
ki mu bodo dali možnost, da vlada brez parlamenta,
bo moral računati s centromom.

Hitler je ponudil centru

kot protislužno za takšno podporo, da bo zaviral
delovanje nemških nacionalistov in celo svojega
sedanjega sodravnika Papena — ki se gerira kot
disident organiziranega katoliškega centra. V
Hessenu se je nova vlada sestavila na ta način,
brez sodelovanja nemških nacionalcev in brez Pa-
penovih ljudi!

Hugenberg, voditelj nasprotnikov centra.

zito kulturnobojne elemente v svojem narodno-
socialističnem taboru. Razen tega je čisto jasno, da
se taka stranka, kot je centrum, ne bo zadovoljila
z nekaj župani, ako hoče Hitler, da z njim pre-
vzame soodgovornost za državni kurz. Kolikor po-
znamo centromove politike, bo treba še marsikaj
drugega tudi spremeniti. Vsekakor je treba s pre-
nagljenimi kombinacijami in političnimi senzacija-
mi še počakati. Imeti je treba v vidu, da je danes
Hitler združen s Hugenbergom, ki je velik osebni
svražnik centra in sploh katoliškega življa v
Nemčiji, in ki bo s svojim velikim vplivom, ki ga
ima na Hitlerjev pokret (za njim je težka indu-
strija, ki je finansirala zadnje volitve), storil vse, da
prepreči zblizanje med Hitlerjem in centrom in da
tako sam ne postane — odveč v vladi.

„Oko za glavo“

Stuttgart, 16. marca. tg. Novi predsednik Murr
je izjavil, da se bodo narodnosocialistični mini-
strom znižale plače na 12.000 mark. Ne bo več
veljal izrek: Oko za oko, zob za zob — temveč:
»Kdor nam bo izbil oko, temu bomo odbili glavo!«

Dr. Luther demisioniral

Berlin, 16. marca. AA. Predsednik nemške
narodne banke Dr. Luther je odstopil. Dr. Luther
se je uprl vladnemu predlogu o kreditu v znesku
2 milijard za zaposlitev brezposelnih.

Vesti iz Avstrije

Dunaj, 16. marca. AA. Avstrijska hitlerjevska
stranka in Heimwehrovc so sklenili zavezniški
pakt, po katerem bodo skupno nastopili, če bi se
začelo subverzivno gibanje proti avstrijski ustavi.
— Avstrijski poslanik v Berlinu Tauschitz je izja-
vil v intervjuju, da je nacionalistični preobrat v
Nemčiji močno okreplil nacionalno idejo tudi v Av-
striji. Glede avstrijske zunanje politike je dejal:
Ne gremo v nobeno kombinacijo brez Nemčije in v
vse kombinacije z Nemčijo.

Schutzbund razpuščen

Dunaj, 16. marca. AA. Krajevne oblasti v Inns-
brucku so razpusile socialistični Schutzbund na
Tirolskem. Ponoči so namreč izvršili hišne preisk-
kave v domih Schutzbunda in na stanovanjih soci-
jalističnih voditeljev in zaplenili mnogo orožja in
streljiva. Odkrili so tudi skrivno oddajno radijsko
postajo. Od podobnih preiskavah poročajo tudi iz
Vorarlberga.

Rusija in Japonska

Tokio, 16. marca. Z. Novi sovjetski poslanik
Jurenjev je bil sprejet v avdienco pri japonskem
zunanjem ministru Ušidi. V ponedeljek bo Jure-
njev izročil svoja akreditivna pisma mikadu. Tr-
dijo, da je Jurenjev na sestanku z Ušido predla-
gal, da se takoj skliče mešana komisija, katere
naloge bo, da uredi vsa obmejna vprašanja med
sovjetsko Rusijo in Mandžurijo. V tej komisiji
bodo zastopniki sovjetske Rusije in japonske vlade
ter predstavniki Mandžukoa. Komisija bo morala
predvesti točno ugotoviti meje med sovjetsko Ru-
sijo in Mandžurijo ter nato izdati pravilnik, ki bo
odstranil spopade med Rusijo, Mandžurijo ter Ja-
ponsko.

Dunajska vremenska napoved: Začelo se bo
oblačiti. Toplo. Pozneje se bo vreme poslabšalo.

Govor predsednika vlade v Narodni skupščini

Vladna izjava o jugoslovanstvu
in verski svobodi

Nočna seja

Belgrad, 16. marca. 1. Na snočnji seji Narodne skupščine so govorili še sledeči narodni poslanci:

Gavro Santo, zastopnik madjarske manjšine, je izjavil, da je madjarska manjšina vdana kralju.

Za njim je govoril dr. Milorod Kostić o delovanju punktšev.

Govornik Milutin Jelić se je bavil z raznimi punktacijami.

Poslanec Milutin Pešić je v imenu srbskih kmetov obsodil punktacije.

Za njim je govoril Svetislav Hodžera, da je vlada v stalni krizi. Ali ba na vse zadnje vlada prisiljena poklicati na pomoč one ljudi, ki propagirajo federacijo? Polemiziral je s punktši.

Za Hodžero je govoril poslanec Ivanović, ki je zavrnil politiko deklaracij.

Peter Grajić je orisal razmere v vrbaski banovini ter zahteval ostre odredbe proti punktševu.

Poslanec Jurij Marjan je govoril v imenu prečasnih Srbov ter energično odklonil vse punktacije.

Nato je govoril Kosta Aleksić, Milan Dobrovoljac in Aleksa Dodić, ki so ogorčeno obračunavali s punktacijami in punktši.

Uroš Nedeljković je govoril o zlorabah invalidskega denarja ter se dotaknil tudi vprašanja federacije.

Alija Selmanović je govoril o slabih gospodarskih razmerah v državi in obsodil politiko punktšev.

Isto tako je napadel slabe gospodarske razmere Dušan Antonijević, ki bo glasoval za proračun iz protesta proti hrvatskim in slovenskim punktševu.

Poslanec Žilko Danilović je izjavil, da je proračun previsok. V svojem govoru je napadel bivšega ministra za gozdove in rudnike ing. Serceca, ki je baje kriv, da se danes v rudniku Ljubiji ne dela. Obsodil je razne punktacije.

Poslanec Vitoimir Davidović je ugotovil, da živi nad pol milijona ljudi od državne blagajne. Polemiziral je s punktši.

Zadnji govornik na snočnji seji je bil Milenko Milutinović, ki je govoril o zadolžitvi kmeta in o razruševalnem delu punktšev.

Nočna seja je bila zaključena ob 5 zjutraj.

Dopoldanska seja

Belgrad, 16. marca. 1. Današnja dopoldanska seja narodne skupščine je bila odprta ob pol 9. Na zapisnik je stavil nekatere pripombe poslanec Pavlić ter izjavil, da protestira proti načinu, kako v skupščini nekateri poslanci napadajo cerkvene dostojanstvenike ter rekel, da se s tem ustvarja še hujše osebnostno razpoloženje. Pozval je vse poslance, da protestirajo proti takemu načinu govorjenja.

Poslanec Tada Glišić je izjavil, da brez svobode ne more biti normalizacije.

Poslanec Todor Tomić je izjavil, da je režim konstruktiven. Grajal je voditelje opozicije in punktacije.

Za njim je govoril Gavro Milošević, ki je izjavil, da je lani pričel svoj govor v skupščini s temi besedami: Ta dom bo dom ali 500 milijev ali pa 500 veličin, izjavljam pa, da bi raje videl, da bi bil dom 500 veličin. Nato je govoril o razmerah v Crni gori in ogorčeno zavrnil punktacije in ugotovil, da Črnogorci nimajo smisla za federacijo.

Govor dr. Srškiča

Ob koncu te izčrpane in vsestranske diskusije o proračunu, ki po svoji stvarnosti in strokovnosti ter s kritičnim in objektivnim duhom služi v bodočnosti temu visokemu delu in dviga nimbos daleč nad njim, bi želel, da se dotaknem z nekoliko besedami tudi njene politične strani in da podam mnenje o teh glavnih vprašanjih.

S strani opozicije

se ugovarja, da je vlada namenoma odlagala proračunsko razpravo, da sabotira te vaše največje pravice. Mislim, da je g. govornik našel najboljši odgovor v fakti, kako se je ta diskusija vodila. Nad 90 govornikov se je vrstilo in vsak je govoril, kolikor je hotel. Nihče v tej svoji pravici ni bil omejen, čeprav to poslovnici predvideva. Vlada je proračun predložila v ustavnem roku. Delala je pravočasno in neprekinjeno s finančnim odborom ter je dovršila to delo v začetku druge polovice meseca februarja, ko so se pojavila nasprotstva med finančnim ministrstvom in finančnim odborom, ker smo smatrali za potrebno, da vsestransko proučimo vsa važna vprašanja, gledajoč pri tem na stališče ene in druge strani.

Nismo hoteli hiteti

in rešiti ta spor z merjenjem moči. Zato se je pretres proračuna zakasnil za nekaj dni. Prav tako se vladi z iste strani neupravičeno zamerja, da se zakon o kmetijskem kreditu in o agrarni reformi stavljajo na dnevni red. Ta zakon o kmetijskem kreditu je delo in iniciativa te vlade, ki ga je spravila tudi skozi odbor.

Kmet je sedaj zavarovan

in to mora vsakdo objektivno priznati. Med tem pa so prišli na dnevni red neodložljivi politični zakoni, kakor zakon o občinskih volitvah in zakon o družinskih zborovanjih. To vprašanje se ni moglo odlašati.

Zakon o agrarni reformi

bo prišel pred plenum skupščine takoj, ko bo izglasovan proračun. Zato se vladi ne more očitati nobeno zavlačevanje dela na tem važnem zakonu, ki je bil šele pred mesecem dni predložen skupščini. Vladi se tudi zamerja, ker ni takoj odgovorila na vse

izjave ljudi izven parlamenta

Vlada smatra, da je dolžna odgovarjati samo pred zakonodajnim telesom, ki je pozvano, da vrši kontrolo politike. Dobro bi bilo, da tako gledajo na to stvar tudi

gospodje poslanci v interesu lastnega ugleda

in ugleda tega visokega telesa. Že nekolikokrat sem podčrtal, da se politika vodi tukaj v tej hiši

Poslanec in katoliški duhovnik Ante Adžić je govoril o škofovski spomenici in o sokolstvu ter izjavil, da so Sokoli in katoliška cerkev konstruktivne organizacije. Končno je izjavil, da pozdravlja treznotno sokolskega starešinstva, ki je na tako dostojen in odločen način odbilo vse insinacije, ki so bile izrečene proti tej organizaciji.

Poslanec Stanko Trkulja je polemiziral z dr. Nikićem in ostalimi punktši.

Govor Nikole Preke

Za Trkuljo je govoril Nikola Preka, ki se je obširno dotaknil deklaracije svojega Narodnega kluba v parlamentu. Med drugim je rekel: Režim 6. januarja je bil režim pomirjevanja strankarskih strasti, torej izvenstrankarski. Bil je režim, ki je pripravljaval zdravo politiko, katero je želel narod, da se izpolni. Bil je režim, ki je hotel dobro narodu, toda bil je preložen. Nasprotno pa je današnji režim uradno strankarski, kateremu bi moral po izjavah njegovih prvakov služiti ves državni aparat. Nato se je poslanec Preka dotaknil tudi jugoslovanskega vprašanja ter izjavil: Jugoslovanstvo, kar se tiče preteklosti, bi lahko bilo skupen pojem srbstva, hrvatstva in slovenstva, ker bi se v nasprotnem slučaju prekinila zveza z slavno preteklostjo. Nato je rekel o narodnem predstavitelstvu: Mi, narodni poslanci v prvem parlamentu po 6. januarju se lahko prav za prav smatramo samo za posredovalce med narodom in oblastjo in za informatorje narodnih potreb. Kajti režim 6. januarja je obdržal ravno hudo pomanjkanje neposredne zveze z narodom in je radi tega hotel razširjenje kontakta. Radi tega je bilo potrebno, da bi bili ti ljudje izvoljeni v narodno predstavitelstvo z izvenstrankarskim volivnim zakonom, da bi se na ta način zagotovila njihova objektivnost. Narodno predstavitelstvo, ki je bilo izvoljeno po tem zakonu, se lahko smatra samo za začasno in prehodno. Nadaljnje take volitve niso potrebne in niti koristne za prestiž državne oblasti.

Med govorom dr. Preke je prišlo večkrat do vsesplošnega prerkanja in vpadanja v besedo. V tem se je zlasti odkloval Rista Gjokić, ki je neprestano motil govornika.

Poslanec dr. Miroslav Stojadinović se je v daljšem govoru bavil podrobno z našimi finančnimi razmerami ter se izjavil proti politiki punktšev.

Poslanec dr. Stefan Kraft, zastopnik nemške narodne manjšine, se je podrobno bavil s posameznimi postavkami proračunskega predloga ter izjavil, da je nemška narodna manjšina zapostavljena.

S tem je bila dopoldanska seja prekinjena in se je nadaljevala popoldne ob 4.

Popoldanska seja

Prvi je govoril dr. Ante Kuntarić, ki je izjavil, da je proračun realen in bo glasoval zanj. Naslednji je govoril Gjura Ostojić. Izjavil je, da so občina naložena prevelika bremena. Plediral je proti punktacijam.

S tem je bila lista govornikov izčrpana. Zato je takoj dobil besedo poročevalec večine dr. Oton Gavrilović, ki je v krajšem govoru odgovarjal posameznim govornikom v proračunski razpravi ter ponovno prošil skupščino, da sprejme predloženi državni proračun.

Za Gavrilovićem je dobil besedo predsednik ministrskega sveta dr. Srškić, ki je najprej odgovoril na napade narodnih poslancev v proračunski razpravi.

In iz te hiše, Vlada ni opustila v odboru, ki je proučeval volivni zakon, čim je bilo to vprašanje postavljeno na dnevni red, da poda svoje mnenje. Ne zahtevajte od vlade, da se ona

kot kaka prepirljivka

spušča v prepire z vsakomur, ki izjavi karkoli, ker vi dobro veste, da so bili poleg ljudi političnega imena, ki so dajali te izjave, tudi taki, katerih punktacije so tako po avtorju kakor po vsebini izzvale samo obžalovanje in smeh.

Vladi se dalje zamerja, da ni dovolj

energичno reagirala na izjave politikov

izven parlamenta. Se več, nekateri gredo celo tako daleč, da delajo vlado odgovorno, da je prišlo do teh izjav. Poleg tega je obžalovanja vredno, da so se nekateri politiki v svojih izjavah mnogo prenačali. Mislim, da je v vsakem zlu tudi nekaj dobrega in koristnega. Če hočete, je tudi to do neke mere točno, da je tudi

vlada kriva za vse te izjave.

Ni pa upravičeno, vladi očitati, da je napram vsem tem izjavam bila ravnodušna. Vlada je svojo dolžnost vršila in ni nikdar opustila, da bi ne poklicala na odgovornost vsakogar, ki je mislil, da lahko brez kazni bodisi zavestno ali podzavestno zahteva rešitev naših notranjepolitičnih problemov na način, ki bi bil v stanju, da spravi v vprašanje tudi veliko delo zedinjenja.

Toda vse te politične izpovedi ljudi izven parlamenta, ki so nam vse znane, bodisi da so bili to anonimni ali javni avtorji, znani politiki, in da so v teh svojih izjavah več ali manj pozabili, da se radi vsake od sedaj izdane izjave odpirajo ljudem oči in da prihajajo v naše vrste vsi tisti, ki so bili trdno odločeni, da branijo uporno in brezkompromisno samo ono politiko, ki jimelj za absolutno konsolidacijo naše države in jugoslovanske nacionalne misli. S temi izjavami so uničene tudi one legende, če hočete, oni ples o enodušnosti in kompaktnosti opozicijskega bloka, s katerim je bilo treba impresionirati javnost v državi in inozemstvu.

Iluzije inozemstva

Pustimo, naj živi v tej iluziji nam sovražni inozemski tisk, naj se za zaman nadejajo oni, ki izgovljajo izpred oči to.

da bi se vsi Jugoslovani, oni režimski, in oni iz opozicije, znašli v eni liniji, če bi bilo treba brniti narodno neodvisnost.

Dr. Nikić vpade predsedniku v besedo in pravi: Potem pa izpustite dr. Korošca in dr. Mačka! Predsednik nadaljuje: Dobra stran vseh teh iz-

jav je v tem, da se je brez dvoma ugotovilo, da ni nobene skupne pozitivne ideje v tej izjavi in nobene možnosti skupnega načrta za pozitivno akcijo opozicije. Ostala jim je edino skupna kritika režima, iz katere kritike bodo pa pridobili le malo pristašev v širših narodnih slojih, ki gledajo s svojimi očmi na naše delo, na naš politični program in na delo, ki sledi iz tega političnega programa, ki ga ugodno presojajo. Poleg tega so ostali kot skupne še vse tiste

stereotipne fraze o državni svobodi in o demokratskem pojmovanju.

Razen te dobre strani teh političnih izjav je dobro se to, da je vsakdo pokazal svoje mnenje, da je javno podal svoj najvažnejši program in da vemo, kako gleda na najbolj važne probleme našega naroda in državnega življenja.

Nič več ne more biti preko noči skokov iz ene skrajnosti v drugo v čisto načelnih vprašanjih. Manj bo razočarani, manj bo odpovedi in manj disidentstva, več pa bo zaupanja, radi česar so naši politični odnosi bili s tako nervoznostjo sprejeti in bili tako zastrupljeni. V našem bodočem političnem življenju bo lahko sodelovanje samo na bazi:

Clara pacta, boni amici

Čisto pravilno pa je pojmovanje jugoslovanskega naroda in državnega življenja, katero je rešilo tudi srbsko, hrvatsko in slovensko vprašanje za zmeraj in ono separatistično stališče tako glede narodne kakor državne celote, ki hoče vedno poudarjati hrvatsko vprašanje. Radi tega pa, ker ne priznavajo državne skupnosti, nočemo z njimi nikdar skupnega sodelovanja.

Kaj je jugoslovanstvo?

Ko se govori o

jugoslovanstvu kot nacionalnem obeležju,

je bistveno, da se pod tem razumeva en edinstven narod z značilnimi lastnostmi enega naroda. Mnogo manj pa je važno, če se to jugoslovanstvo pojmuje kot integralno, to se pravi, da se pojmuje srbstvo, hrvatstvo in slovenstvo. Toda vse to se smatra s skupnim pojmom

sinteze srbstva, hrvatstva in slovenstva kot enega naroda.

Prav tako je važno, če se pod jugoslovanstvom pojmuje ne samo duhovne in nacionalne solidarnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev, ampak tudi popolno enakost in ravnopravnost vseh državljanz pri enako skrb v vseh krajih, izključujoč pri tem vsako nadoblast.

Jugoslovanstvo ne sme izključevati spoštovanja naših svetih tradicij, tako srbskih kakor hrvatskih in slovenskih, ampak jih mora povzdigniti kot skupne, da služijo razvoju, moči nacionalne sinteze in edinstvu.

Pa naj se razume jugoslovanstvo kot integralna ali kot nacionalna sinteza,

ono se mora v praktičnem vprašanju manifestirati vedno kot popolna nacionalna solidarnost in harmonija tako posameznika kakor tudi celote. Najboljšo formulo za to so dale modre besede, katere je Nj. Vel. kralj izrekel 29. novembra 1929 dopisniku Reuterjevega urada Harrisonu.

Nato je predsednik citiral kraljevo izjavo, v kateri pravi kralj, da bodo Hrvatje ostali še naprej Hrvati, Srbi še naprej Srbi in Slovenci še naprej Slovenci, vsi pa bodo ponosni, da so Jugoslovani.

Mi bomo hvaležni za iskrene izjave naših nasprotnikov na bodoših občinskih volitvah.

ki se bodo vršile po novem zakonu o samoupravi, imeli bomo priliko, da ponovno ugotovimo, komu poklanja narod svoje zaupanje, in da damo dostojen odgovor vsem onim v državi, zlasti pa onim, ki rovarijo od zunaj in kateri mislijo, da bodo z lažmi in nesramnimi izmislicami o naših notranjepolitičnih razmerah in težavah omajali temelje naše solidno zgrajene države in narodne slave in da bodo omajali vero in zaupanje v njeno veliko bodočnost.

Banovinska samouprava

Izvajajoč konsekvntno načela,

katera so našla jasen odraz v ustavi od 3. septembra 1931, misli vlada tudi nadalje v popolnem sodelovanju z narodnim predstavništvom poleg že izvršenega programa nadaljevati z zakonodajnimi reformami, ki jih predvideva ustava.

Med te spada tudi

reforma banske uprave

in izvedba banskih samouprav. Tem važnim vprašanjem, ki ne predstavljajo samo reformo administracije, marveč se tudi globoko zadirajo v naše notranjepolitične odnose, posvečuje vlada svojo največjo pozornost. Ta predmet je še v proučevanju v ministrskem svetu, in kakor hitro bo dovršen, bo izročen narodnemu predstavništvu v rešitev.

Vzporedno s tem vprašanjem se bo rešilo tudi vprašanje samoupravnih financ s tendenco, da banovine svojih glavnih dohodkov ne bodo več zahtevale na podlagi direktnih in indirektnih dajatev. Vodilna misel pri tem delu bo,

dati kar najpopolnejšo upravo in banovinsko samoupravo,

ki bo narodni duši bolj razumljiva, ker jo bo občutila kot pravičnejšo, ker mu je bližja in bolj neposredna. Pri tem si moramo biti svesti, da je posebno v naših razmerah kruti in nerazumljivi centralizem prav tako kakor federacija nesrečna oblika notranje ureditve, katere lahko samo ovira okrepitev unitaristične misli države, ki je osnovna misel ustave od 3. septembra 1931.

Mnenja sem tako jaz kakor tudi govorniki, ki smatrajo, da je

današnji režim tiska

težak, in mislim, da je prišel čas, ko je treba med vsemi onimi političnimi zakoni, ki so še ostali v veljavi po členu 18 ustave, treba sedaj predvsem misliti, da se izda

nov zakon o tisku.

Treba je preiti k osnovnim spremembam sistema današnjega tiskovnega zakona ter imeti pred očmi velike državne in narodne interese, ki morajo biti absolutno zavarovani.

Mnogo se je govorilo o znani

škofovski poslanci

in se hočem tukaj sedaj dotakniti s par besedami tudi tega vprašanja. Če je kjer koli treba ohraniti vso hladnokrvnost, je treba storiti to sedaj.

Vsi dobro vemo, kako vsaka prežgodnja in še bolj vsaka neodmerna beseda v presoji tega vprašanja lahko med nepoučenimi ljudmi povzroči slabo razpoloženje in zablode, da se jim omaja vera in dobri medverski odnosi ter zaupanje v resnično enakopravnost vseh ver v naši državi. Zavedamo se, da so dobri odnosi države napram veram in dobri odnosi med samimi verami najtrdnější temelji v močnejši zgradbi naše nacionalne in državne enote. S tem razpoloženjem in s temi pogledi razmišljamo ta dogodek. Vlada zelo obžaluje, da je prišlo do znane spomenice katoliškega episkopata. Obžaluje, ker je škodljiva samo cerkvi in ker je napravila vtis, ki je nasproten težnji, da se čim prej in čim boljše izvede izravnanje naše narodne duše. Prvi vtis, ki ga je napravila ta poslanica, je bila razumljiva vzemirjenost vseh narodnih elementov, ki v Sokolu gledajo najrazličnejša nosilca ideje narodnega edinstva, verske strpljivosti in bratske ljubezni, brez katere ne bo moglo priti do naše konsolidacije in do medverskega miru, ki je tako važen faktor za naš notranji mir.

Pozneje se je ta mučni in težki vtis zelo omilil z izjavami:

1. da se s poslanico niso hotela vplivati verska čustva v vrvež vsakdanje politične borbe. Mi tega tudi nikdar ne bi hoteli dovoliti, da bi se verska čustva vmešavala v vsakdanje politično razpoloženje, ki često zavzema tudi najbolj grobe oblike, ker bi to škodovalo najbolj vzvišenim načelom, katere propoveduje cerkev in bi še bolj zastrupilo naše politične odnose.

2. Prav tako konstatiramo z zadovoljstvom, da se odreka vsaka zveza te poslanice z vsemi znanimi izjavami politikov izven parlamenta ter da je bila poslanica izstavljena na podlagi čisto verske pobude in da nima nič skupnega s to akcijo, četudi pada v isto dobo.

3. Mi, gospodje, dobro poznavajoč patriotizem in svetlo prošlost velikega dela gg. knezoškofov, nismo mogli niti za trenutek dvomiti in poslanico spravljati v zvezo z ono brezvesno ofenzivo, katere se vodi z lažjo in izmislicami o naši državi po tisku, časopisu, po radiu, pa tudi drugače s strani nasprotnikov naše države v znanem revizionističnem cilju. Dobro je, da je prvi podpisnik poslanice to demantiral, kakor bi bilo tudi dobro, da demantira tudi lažnive glasove o preiskavi, ki se je izvršila, o povrnitvi odklovanj, o persekucijah katoliške cerkve, o revoluciji v naši državi, o glasovih, ki jih neprijatelji naše države tako često širijo v zvezi z njegovim velikim imenom.

4. Mi vemo, gospodje, da je inspirator poslanice samo eden ali dva med škofi. Mi dobro vemo, s kakšno boleščjo v duši so mnogi med podpisniki gledali ta strašni efekt, ki ga je prvi čas izzvala poslanica med narodom, ki ljubi svojo cerkev in duhovnike kot svoje vrhovne pastirje, kateri, kakor tudi oni, čutijo patriotsko in se navdušujejo za našo močno nacionalno skupnost. Radi tega nihče ne sme generalizirati, ko govori o podpisnikih, in ne sme mešati onega podpisnika, ki je hotel ta strašni efekt, in onega, kateremu se je trgala duša kot dobremu katoliku in Jugoslovancu radi posledic, katere je izzvala ta poslanica.

Kulturnega boja ne bo

Prepričan sem, da bo težki in mučni vtis, ki ga je napravila ta poslanica, postopno izgini v interesu cerkve in države. Mi smo versko mnogo sestavljeni država. Radi tega se moramo ogibati vsemu onemu, kar bi se moglo smatrati kot opuščanje najkoreknejšega in najpravičnejšega stališča za popolno enakopravnost vseh ver.

Radi tega vlada ne more soglašati z nobeno akcijo, ki bi šla za tem, da se izziva kulturni boj proti kakršnikoli veri.

Mi smo ena izmed rednih držav, ki relativno največ izdaja za vere in sicer po enakem in pravičnem liku za vse vere.

Mi smo ena izmed redkih držav, kjer se država moralno in materialno toliko eksponira,

da se nad vse imenjuje verska vzgoja,

ker vemo, da dobra verska vzgoja tako oplemeni ljudsko dušo in ustvarja pravega državljana, kateri bo vestno vršil svojo dolžnost. Enakopravnost in enako spoštovanje vsake verske skupnosti, to je vrhovno načelo in zakon, po katerem se vlada in upravlja v tej državi. Radi tega pri nas tudi

vlada popolna svoboda,

popolna enakost vseh priznanih ver in njihovih verskih organizacij in verskega pouka. Govoriti morajo o težkem stanju katoliške cerkve pri nas samo oni, kateri naših prilik ne poznajo, ali oni, katerim je radi kake neprijateljske namere proti naši državi in narodu potrebno, da ostane še nadalje to napadno mnenje o naši državi.

Na koncu je dodal predsednik sledeče: Prosim vas, da te razloge uvažujete, katere so vam priporočali vsi govorniki, da glasujete za ta proračun in s tem odobrite tudi ono politiko, katero vodi vlada,

politiko, katere najbolj gotovo garantira popolno konsolidiranje naše narodne in državne celine

in za katero stoji ogromna večina jugoslovanskega naroda.

Glasovanje

Po govoru predsednika vlade so takoj prešli na glasovanje in je bil proračunski predlog v načelu sprejet z 246 glasovi. Proti proračunu je glasovalo 26 poslancev.

Nočna seja

Ob 21.30 se je seja narodne skupščine nadaljevala in sicer se je začela razprava proračuna v podrobnostih. Kot prvi je prišel na vrsto proračun za vrhovno državno upravo. Dosedaj je govoril poslanec Cerar, ki se je v svojem govoru obsirno bavil z deklaracijo g. dr. Antona Korošca. Debatu bo trajala vso noč. Čim bo sprejet proračun za vrhovno državno upravo, pride na vrsto proračun pravosodnega ministrstva.

★

Belgrad, 16. marca. 1. Ker je proti proračunu glasoval tudi narodni klub, bo pri razpravi proračuna za ministrstvo vojske in mornarice podal sledečo izjavo: »Naša vojska in mornarica predstavlja našo kompaktno moč nasproti zunanosti v obrambi integritete državne celine, za katere varnost so v vsakem času pripravljeni vsi Hrvatje kakor tudi vsi Srbi in Slovenci postaviti sebe in vse svoje na branik skupnega doma. Radi tega bo narodni klub glasoval za proračun vojske in mornarice.

Začetki mariborskega muzeja

Ob 30 letnici Zgodovinskega in Muzejskega društva v Mariboru

Malokomu je znano, da je imel Maribor pred vojno kar tri muzeje: muzej Muzejskega društva, muzej Zgodovinskega društva in škofijski muzej. Najstarejši mariborski muzej je škofijski. Ustanovil ga je škof M. Napotnik 1896, torej v času, ko mariborska nemška družba še ni bila na jasnem, ali Maribor sploh potrebuje lastni muzej in ali ne zadostuje za Maribor graški Joaneum, ter ko mariborski Slovenci še niso imeli v svoji sredi ljudi ki bi si upali začeti težavno delo.

V teh znanstveno za Maribor še neprobujenih časih je na škofijski sinodi 1896 ustanovil škof Napotnik škofijski muzej in izdal odredbo glede spisovanja župnijskih kronik. Nalog, da spiše potrebna na vodila za 1. de libris chronicis parochiarum in 2. de musivo diocesano ad artefacta antiquorum conservanda instituendo je dobil agilni kronist in župnik pri Sv. Marku nižje Ptujca Matej Slekovec.

Slekovec je v začetku okleval, ker se ni smatral dani mu nalogi doraslega. Ko pa mu je notarius synode I. Mlačar razložil, da škofove želje ne more odreči, je spisal oboje v obliki odlodkov, katere je škof Napotnik izdal s svojim podpisom. Škofijski muzej je bil s tem ustanovljen, prostore pa je dobil v eni sobi v mariborskem bogoslovju.

Vendar pa ni našel novi muzej pričakovane odmeva. To je napotilo poznejšega ustanovitelja Zgodovinskega društva v Mariboru dr. Fr. Kovačiča, da je začel že 1898 misliti na ustanovitev muzejskega društva, ki bi upravljal novo ustanovljeni muzej. Svoje misli je sporočil M. Slekovicu v pismu dne 30. septembra 1898. Ker pomeni to pismo prvo misel ustanovitve v Mariboru znanstveno organizacijo, ga priobčujemo v odlomku. »...Zadnjič sva nekaj besed govorila o našem muzeju. Pri nas je za to premalo zanimanja, Kranjci so da-

leč pred nami. Muzej je sedaj dekretiran, pa tistega ni, kar se pravi »nervus rerum«. Meni se zdi, da bi bilo dobro ustanoviti muzejsko društvo, ki bi potem skrbelo za upravo muzeja. Če bi vsak ud plačal le 1 krono na leto, bi bilo nekaj. Dalje bi se lahko med seboj posvetovali o tem in onem, eden sam vsega ne more vedeti in storiti. Po posameznih dekanijah bi naj društvo imelo svoje po-verjenike, ki bi vsaj registrirali umetnine in starine. Tako društvo bi s svojimi nasveti lahko tudi pomagalo pri popraviljanju oziroma zidanju cerkva. Priredilo bi lahko vsaj tudi kaka predavanja... Ako se strinjate s tem, poskusite reš sprožiti v merodajnih krogih... Slekovec, ki je bil v teh letih že bolehen, ni veroval v uspeh Kovačičeve zamisli. 9. oktobra 1898 mu odgovarja... »Glede muzeja je moje mnenje to, da je ideja sicer lepa, a pri nas bo težko šlo, ker se med duhovniki za njo malokdo zanima. Morebiti bodo mlajši v tem oziru boljše...«

Prva Kovačičeva zamisel se tako ni oživila. Kljub temu pa je ni opustil. Kakor vemo je pozneje združil mariborske znanstvene delavce v »znanstveni klub«, iz katerega se je 17. marca 1903 rodilo do danes krepko delujoče Zgodovinsko društvo v Mariboru.

Prva misel pa, ustanoviti v Mariboru znanstveno zgodovinsko organizacijo, se je pojavila že pet let pred njegovo ustanovitvijo.

In ko praznujete v nedeljo 19. t. m. Zgodovinsko in Muzejsko društvo v Mariboru tridesetletnico svojega delovanja se, moramo spomniti tudi trnjeve poti in težav, ki so stale ustanovitvi novega Zgodovinskega društva nasproti. Da so se pa vse te težave sedanjega jubilara odpravile, za to gre zasluga zlasti ustanovitelju in voditelju društva prelatu dr. Fr. Kovačiču. Job.

Temelji trgovske akademije na rimskih razvalinah

Ljubljana, 16. marca.

Na velikem in obsežnem stavbišču na vogalu Bleiweisove ceste in Gregorčičeve ulice sedaj najživahnejše delajo. Okoli 80 delavcem so ta dela preskrbeli kruh, povrh tega pa še 15—20 voznikom. Do sedaj je izkop že skoraj končan in že polagajo izolacijo, ker bodo v trgovski akademiji kletna stanovanja. Izolacija pod temelji bo v glavnem iz treh plasti. Na betonsko izolacijo polagajo asfaltno lepenko v bitumnu, nanjo pa nalažajo 1 m debelo železobetonsko ploščo, ki bo segala pod vsem poslopijem. Ta plošča je potrebna, ker bo trgovska akademija štirinadstropna in višja od sedanjega trgovskega doma in stanovanjske hiše Zbornice za TOI. Kakor smo poročali, bo zazidana plošča obsegala okoli 1000 kv. metrov ter bo dvorišče prav majhno. Še temeljitejšo izolacijo pa bo imela globoka klet za centralno kurjavo. Dno te kleti bo 4,5 metra pod nadstropjem. Na globoko betonsko ploščo bodo položili asfaltno lepenko, nato svinčene plošče, nato zopet asfaltno lepenko in na asfaltno lepenko zopet beton, tako da bo vodo nepropustni svinčec spravljen med alfaaltno lepenko in bo izolacija popolna, tako da talna voda, ki je na t. u. 4,5 m pod nivojem, ne bo mogla vdirati v klet.

Železo za betonske plošče krivijo delavci na dvorišču tiskarne Merkur. Železa ne segrevajo, temveč krivijo kar mrzlo. Seveda imajo delavci pri tem mnogo napora in se prav poteno natelovadijo.

Pri temeljnih delih za palačo trgovske akademije vedno kaj izkopijejo iz rimske dobe. Ljubljanska gradbena družba, ki gradi to palačo, nalašč odkopuje tako, da se bo videlo, kaj so pomenili rimski zidovi, ki so jih odkrili. Precej jasen je že obris starih rimskih temeljev. Poleg najdb, o katerih smo že poročali, odkrijejo skoraj vsak dan kakšen ostanek iz rimskih časov, kakšne novce, ostanke kosti in podobno. Stara rimska hiša, ki je tu stala, je morala najbrž nekoč pogoreti. Saj tako se da sklepati iz ostančkov. Včeraj so našli decimeter veliko glavo, ki je najbrž bila nekoč kip kakega rimskega boga, najbrž Herakleja. Našli so tudi male ploščice iz krasnega marmorja, takšnega, kakršnega pri nas ni, kvečjemu dalje na jugu, v Makedoniji. Ta marmor so Rimljani najbrž pripeljali iz Carare ali pa iz južnega Tirolskega. Odkrili so tudi tri velike, dobro ohranjene kamnite kvadre, ki so bržkone ostanek starega mestnega emonskega zidu. Vse te najdbe strokovno pregleduje Narodni muzej, oziroma njegov kustos dr. R. Ložar.

Belgrajski železniški vozni rešen

Belgrad, 15. marca.

Belgrajska železniška postaja je zgrajena leta 1884. In je z nekaj manjšimi dozidavanji ohranila isto lice do danes, to je polnih petdeset let. Koliko pa je narasel in tehnično napredoval promet v teku pol stoletja, si lahko vsakdo misli. Zadnjih deset let, ko se je promet skozi belgrajsko postajo še več kot podvojil in pa še v zvezi z novimi prometnimi potrebami zaletaja so začeli posamezni strokovnjaki vse resneje misliti na načrt o definitivni rešitvi problema belgrajskega železniškega vozla. Bilo je več različnih predlogov. Najuspešnejši predlog je napravil ing. Zdravko Vasković. Vpoštevan je vsestranski razvoj Belgrada za bodočih 5 let, do čim je organizacija prometne službe izpeljana do one mere, da se bo po tem načrtu reorganizirani promet mogel z lahkoto vseliti na istem terenu in z istimi tehničnimi sredstvi najmanj sto let. V naslednjem bom one, ki jih vprašanje zanima, na kratko seznanil z načrtom, ki je postal že definitivni, ker je bil pred nekaj dnevi podpisan od resornega ministra.

Trenutno se gradi drugi tir na delu proge Belgrad—Resnik (za jadransko železnico) in Plana—Lapovo (druga zveza Belgrada s Skopljem skozi Malo Krsno in Kraljevo). Istotako je most čez Donavo med prestolnico in Pančevom vedno bliže svojemu namenu. Gradijo le še nasip na levi donavski obali, po katerem bo tekla železnica in cesta. Vsi ti razlogi in še več drugih, zlasti še vedno naraščajoči obseg Belgrada, posebej zazidavanje periferije, so silili prometno ministrstvo, da čim prej odobri generalni načrt in si zavaruje posamezne potrebne parcele v neposredni bližini prometnih objektov, kjer bo mogoče izpeljati razširitev in novo graditev posameznih postaj.

Doslej je Belgrad imel in še ima eno glavno postajo, ki služi kljub malenkostnim razvojnim možnostim in tehničnem pogledu za osebni in tovarni promet. Postaji Beograd-Fabrika Sečera in Beograd-Sava sti prav za prav grajeni radi industrijskih podjetij, postaja Beograd-Klanica pa radi klavnice na desni obali Donave. Med tovarno belgrajsko postajo in Beograd-Klanico je še manjša tovarna postaja z industrijskimi tiri (Saran).

Po novem načrtu dobi Belgrad postajo za osebni promet (z imenom Dunav) v neposredni bližini sedanje postaje Beograd-Klanica na vzhodni periferiji mesta, ranžirno postajo (tovorno) Bara Venecija in veliko tovarno in ranžirno postajo Makiš okrog 15 km zahodno od Belgrada, blizu sedanje ozkolirne postaje Zarkovo. Zveza glavne osebne postaje s progami iz Banata in Rumunije čez novi pančevski most bo dosežena z 2330 m dolgim predorom pod belgrajskim mestom, ki bo vodil od postaje »Dunav« ob Donavi do »Mostarja« na topčiderski strani belgrajskega mesta in v potrebnem loku bo proga od zahodne strani vodila v sedanjo belgrajsko postajo. Načrt za nadstropno postajo so opustili, ker bi bila graditev predraga.

Postaja »Dunav« bo služila le osebnemu prometu. Od pančevskega mostu bo izpeljan drugi tir v sedanjo postajo Beograd-Klanico, ki bo po sedaj služila za tovarno postajo vseh banatskih prog. Dosedanjo postajo Saran bodo razširili. Na tem mestu naj omenim, da bo drugi (oz. tretji) krak od pančevskega mostu vodil proti vzhodu na desni donavski obali (postaja Mirijevo) in se blizu vasi Zuce veže z že obstoječo progo Topčider—Mala Krsna. Posebnega pomena je rekonstrukcija velikega železniškega mostu med Belgradom in Zemunom.

Po načrtu ga bodo dvignili za 2 m. To pa radi tega, ker v slučaju povodnji voda v Savi toliko naraste, da ni mogoče promet večjih ladij pod njim, ker je višinska razlika med mostom in najvišjo vodo le 5,19 m. Na ta način bo nasip železniške proge na desni obali Save precej višji in most podaljšan, ker bo pod nasipom zgrajena zveza belgrajske tovarne (sedanje) z bodočo manjšo ranžirno postajo Bara Venecija (sedaj Sest Topola). Obenem je v načrtu graditev vzporednega mostu (poleg dosedanjega), tako da bomo dobili dvotirno progo čez Savo.

V zvezi z veliko ranžirno postajo v Makišu bo zgrajena železniška proga iz postaje Topčider do Makiša in od tu na Bežanijo, kjer se nahaja veliko bežanijsko letališče, odkoder bo imela zvezo na eni strani z Zemunom, na drugi pa bo zvezana med postajama Zemunsko Polje in Batanjica z dvotirno progo Beograd—Zagreb. Na ta način bo ranžirna postaja Makiš osrednja postaja za celokupen tovarni promet, ki tranzitira prestolnico in bo v direktni zvezi z našima glavnima progama severno in južno od Belgrada. Med postajama Makiš in Bežanija bo seveda treba graditi še en most z enotirno progo čez Savo. Seveda ni treba misliti, da bo do ta dela izvršena v par letih. Dokler pride do izraza ta načrt v celoti, bo minilo najmanj še 10 do 20 let.

Po novem načrtu bo treba ozkolirno tovarno postajo, ki se sedaj nahaja na Beograd-Savi, premestiti na desno stran proge Belgrad—Niš v bližino »Mostarja«, kjer se danes nahaja železniška prometna šola in železniška zadruga. Belgrajska občina je na željo prometnega ministrstva prepovedala zidanje hiš in drugih objektov na posameznih večjih parcelah, ki bi utegnile kdaj služiti za razširitev železniške mreže ali pa so vključene v obseg sedaj sprejetega generalnega načrta.

V bližnji bodočnosti se bo torej prometno lice Belgrada docela spremenilo, zlasti še kar se tiče tovarnega prometa. Dosedanja glavna postaja bo precej razbremenjena in bo z lahkoto služila namenu, t. j. lokalnemu prometu. Ranžiranje direktnih in tudi drugih tovarnih vlakov se bo vršilo na ranžirni postaji Makiš. Vsi ti ukrepi so napravljani radi zelo verjetnega povečanja prometa med srednjo in južno Evropo, ki je nujno spellan skozi Belgrad. Predpostavljati je namreč treba, da kriza, ki vlada danes, ne bo večna, in da bo Evropa gospodarsko že bogato zaživila. Poleg tega pa je treba upoštevati naravna bogastva Bosne in Srbije, ki še vedno čakajo, da jih nekoč odkrije, pa naj si bodo že rude, premog ali pa les, in da jih začne izrabljati Vsekarar pa ni daleč čas, ko bo do tega prišlo, ker Jugoslavija ima vse pogoje za zdrav in močan gospodarski razvoj.

Središče

Smrt kosi. V soboto, dne 11. t. m. smo izročili materi zemlji članico dekliške Marijine družbe Elizabeto Ivanuš iz Godenincev. Pokojna je bila v družbi polnih 24 let, ter se je vedno odlikovala po svojem vzornem življenju. Dasi od cerkve oddaljena, je vendar vsak dan redno prihajala k sveti maši, tudi če je bila pot še tako slaba. Naj ji sveti večna luč. — V nedeljo popoldne pa je umrla Tezija Lah, žena čevljarja v Središču. V 54 letu svojega življenja je podlegla notranjemu raku. Mir in pokoj njeni duši!

Berlinsko pismo

VII.

Boste rekli, da sem postal s svojimi berlinskimi pismi že siten. Kar naprej naj beremo berlinska pisma! Kakor da nimamo doma nič zanimivega! — No, potrpite malo z mojo berlinsko sitnostjo! Ko je pa toliko zanimivega, da še vsega ni mogoče povedati! Zdajle, ko to pišem, gori nemški parlament. Slišim, da gori velika zborovalna dvorana, v kateri smo imeli pred nekaj tedni zborovanje Volksvereina. Tam je dosti goriva, ker so stene vse z lesom obite in galerije vse lesene.

Godijo se pa v volilnem boju tudi druge zanimivosti, ki niso tako nevarne. V mestu Strehlitz je policija pri duhovniku bolnišnice, P. Adamsu, napravila hišno preiskavo, ker je bil nekak razdelil nekaj letakov »Kristus — ne Hitler!«. Nato je bil poklican na sodnijo. Vsi duhovniki mesta pa so vzeli svoje cilindre, šli pred stanovanje P. Adamsa in ga v sprevedu spremili na sodnijo, tam ves čas čakali, dokler ni zaslišanje minilo, in ga zopet v častnem sprevedu spremili domov. V mestu je to vzbudilo veliko pozornost.

Znamenito je to, da sta izjavo vseh katoliških organizacij proti vladi, o kateri ste poročali, podpisala tudi predsednik in predsednica društva katoliških učiteljev in učiteljic. To je korajžal!

Drug zglede krščanskega moštva in značajnosti je Oberpräsident vestfalski v Münsteru, Gronowski. Ko je centralna vlada od njega zahtevala, da nastopi zoper to izjavo in nje širitelje, je izjavil, da je to zoper njegovo prepričanje in je — dasi razmeroma še mlad — prošil za dopust. To se pravi, da raje svojo visoko službo pusti, kakor svoje prepričanje zataji. — Takih zgledov značajnosti in neupogljivosti je še več.

Ko sem šel v petek po Unter den Linden, ki je v Berlinu nekako to, kar je na Dunaju Ring, mi prikoraka nasproti sprevod Hitlerjevih čet. Grem, grem naprej, a spreveda ni hotelo biti konec. Šli so z neštetimi zastavami in mnogimi godbami v spremstvu celega legijona policajev peš, na konjih in na avtomobilih. Prvič sem videl te čete. To je cela vojska. Obleženi so vojaško; škornje, rjave hlače, srajco in kapo — samo brez orožja. Treba jim je dala samo puško v roko, pa se takoj lahko udarijo s Francozi ali s komerkoli je »treba«.

Zvečer pa smo imeli v Sportpalastu manifestacijo centra. Videl sem že mnogo mogočnih manifestacij, take pa še ne! Sportpalast je nekak stadion pod streho, circus maximus. Veliko ljudi gre noter, ne vem natanko, slišal sem pa število 20.000. Pa vstop bil prost, treba je bilo plačati vstopnino. A vse je bilo razprodano. Začetek je bil ob osmih. Dvorana je bila odprta ob šestih in takoj močno zasedena. Ob sedmih je začela igrati godba. Ogromna množica ljudstva. Na podiju mnogo duhovščine. Generalnemu vikarju so priredili veliko manifestacijo. Ob osmih pa začne stopati v dvorano dolga četa fantov v belih srajcah s par sto zastavami, sredi med njimi Brüning. Vihar navdušenja je zaoril po ogromnem prostoru. Zdelo se mi je podobno, kakor ko papeža prinesejo v sv. Petra cerkev. Le da je bilo v dvorani še burnejše, kakor v cerkvi sme biti. — Zborovanje otvoril dr. Krone, mlad mož visoke, krepke postave, poslanec katoliškega Berlina. S tem možem sva se spoznala v parlamentu, ko sem iskal dr. Kaasa, in me je povabil, naj ga obiščem enkrat v pisarni centra. Seveda sem se odzval njegovemu vabilu in ga pred kakimi 14 dnevi obiskal. Govorila sva skoraj celo uro — kajpada o Nemčiji in o Jugoslaviji. V pisarni centra je zaposlenih kakih 20 oseb. Dr. Krone je voditelj Windhorstbunda. — Ta je otvoril zborovanje, za njim pa je nastopil dr. Brüning. Seveda smo ga mogli razumeti samo potom močnega zvočnika. Brüning ima že tako poton obraz, da mora biti ljudem simpatičen. Katoliški mož, kakor si ga le morete želeli! Govori mirno pa odločno. Govoril je poldrugo uro. Čeprav povsem mirno, vendar je padel udarec za udarcem po nacionalistih, oziroma po vladi. Brez strasti, brez sovraštosti, brez demagogije, samo stvarno. Mož je globok.

Stavki so bili skoraj same sentence. »Man kann nicht regieren, ohne dass die Mehrheit der Bevölkerung mit der Regierung mitschwingt.« »Vladati se pravi: ljudstvu z vsemi močmi služiti, ne pa ljudstvu gospodovati!« Itd. Med drugim je dejal: »Če je kaka vlada obsojena vredna, je bila nemška vlada zadnjih 20 let pred vojno.« Apeliral je tudi na Hindenburga, naj bo čuvár pravice in ustave, oče domovine in zaščitnik tudi tistih, ki so ga volili, ne samo tistih, ki so ob njegovi volitvi nanj zabavljali! — Dvorana je prekinila govornika skoraj po vsakem stavku, vzklikala, vzklíkala, cepetala z nogami (kakor je na Nemškem navada), toda vse z največjo dostojnostjo. Klici »Hoch Brüning!« so se ponavljali petdesetkrat. Ne divje, ne vse zmešano, ampak soglasno, umerno. Morate si misliti, kaka sila je to, če toliko tisočev v zaprtem prostoru zakliče na ves glas isto besedo! Tudi na cesti se niso mogli početi klici: »Unser Führer Brüning lebe hoch!« Sicer pa vse mirno, dostojno, stroga disciplina. Številno navzoča policija ni imela kaj opraviti. — Sijajna manifestacija, vredna versko prepričanega ljudstva.

Postal sem slovenski konzul v Berlinu. Seveda brez dekreta in s temu primerno plačo. Ljudje, ki imajo kakke opravke v Berlinu, so me kar izbrali. Če je imel torej kdaj kakega strica v Berlinu in še ni dobil svoje dediščine, naj kar pove, pa bomo poskrbeli! Provizija po dogovoru...

Podivjana mladina

Ljubljana, 16. marca.

Divjaški napad je bil izvršen snodi na cesti pri Logu pri Brezovici. 25 letni sin posestnice Franc Novak iz Loga 4 se je zvečer odpeljal kropit nekakega mrliča in kupovat neko travno seme. Ko se je krog pol 10 vračal s kolesom domov, sta četrta ure pred domačo vasjo naenkrat skočila nanj dva mladeniča in ga silovito pričela tepsti s kolesom po glavi in vsem životu. Oba mladeniča sta očitno prežala dalj časa v zasedi na Novaka. Pri tem surovem dejanju sta fanta tudi poškodovala Novakovo kolo. Ko sta do dobra pretepla Novaka, ki je pričel močno krvaveti, sta jo odkurila. Novak se je še sam pobral in odšel peš domov. Doma je še povedal domačim imeni obeh napadalcev, nato pa se je zgrudil in omedlel. Domači so mu za silo obvezali rane, danes pa so poklicali zdravniška iz Vrhnike. Zdravnik je takoj ugotovil, kako resne so mladeničeve poškodbe, saj mu je bila prebita lobanja in je Novak dobil nevaren pretres možgan. Zdravnik je zato odredil, da morajo Novaka takoj prepeljati v bolnišnico. Telefonično je bil iz Ljubljane poklican reševalni avto, ki je prejel še vedno nezvestnega Novaka v bolnišnico. Šele danes je bil prijavljen ves surov napad tudi orožnikom, ki so takoj uvedli poizvedovanje.

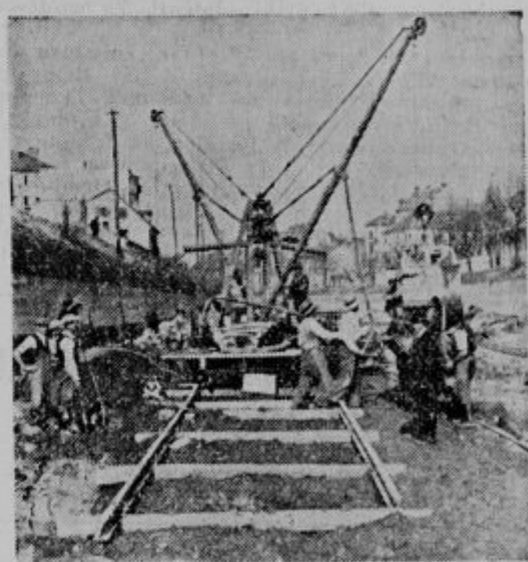
V bolnišnici so se zdravniki sicer trudili, da bi rešili Novaka življenje, vendar pa brezuspešno, ker so bile poškodbe prenevarne. Napadeni Novak je za poškodbami ob 3 popoldne umrl. Divjaška fanta sta torej zagrešila uboj. Zadnjo besedo o tem skrajno surovem napadu pa bo imelo sodišče, pred katerim se bosta morala zagovarjati dva mladeniča iz tamkajšnje okolice zaradi uboja.

Prijetno sveže —
lepo dišeče
po vsakem pranju

Vedno z
GAZELA
GT 3.5-33
TERPENTINOVIM MILOM
Pere res belo!

Iz Ljubljaničine struge

Dvigalo, s katerim nalagajo blato na vozičke

Moščanski kmetje in letališče

Moste, 16. marca.

Izjava.

Ker me na eni strani javno napadajo, češ, da po hišah hodim in posestnike nagovarjam, naj svoje zemljišče ceneje popustimo za letališče, na drugi strani pa me z nasprotnega stališča napadajo zastopniki kupovalca, imam tega vsega dovolj in izjavljam:

1. Po postavi mi je zajamčena moja zasebna lastnina, torej nima mojega zemljišča prodajati nihče drugi pravice, kakor jaz sam.
2. Odpovedujem se pravice pooblastila, s katerim so me posestniki pooblastili, naj se s kupcem pogajam glede cene.
3. Izjavljam, da o gospodje, s katerimi sem se pogajal glede cene, bili le oficijelni mešetarji, ne pa oblastni kupci, torej so bila vsa pogajanja dosedaj brezpomembna.
4. Poslej vztrajam pri svojem predlogu, katerega sem stavil pri skupni določitvi glede cene za kvadratni meter, kjer je ta cena opravljena iz nastopnih razlogov: a) Svet je v ravno istem razredu kakor zraven ležeče njive. Če pa je svet kakor bi se bila včeraj vojska na njem vršila, ne izgubi nobene vrednosti, kar je razvidno iz vojaške pogodbe. b) Za razlastitev ni povoda, ker jaz zemljišče rad oddam v zameno z drugim, kjerkoli v naši podobini, ne glede na razred sveta. c) Mestna občina je pred tremi leti plačala v ravno istem kompleksu zemljišče po 40 Din kvadratni meter, mi smo ga pa pustili po 10 Din. Zemljišče je ravno in od D. M. v Polju do kemične tovarne brez ovir, torej škranček lahko sede kamorkoli hoče.
5. Vprašam javno oblast, zakaj nam grozijo z razlastitvijo, ko je svoj čas neki časopis poročal, ako bi posestniki ne bili uvidni za lastni interes, da se bo aerodrom poslužil Barja ali kje drugje.

Toliko v pojasnilo na osebni napad na me, da javnoet uvidi, da se zavedam svojega in javnega interesa.

Franc Karpe, po domače Matevželj.

Vlom v Dobu

Domžale, 15. marca.

V noči od torka na sredo so neznani vlomilci vtrli v trgovino trgovca in župana Iva Detela v Dobu. Ivo Detela ima dve hiši, ki sta druga od druge oddaljeni le par korakov. V eni se nahajata trgovina in trafika, v drugi pa občinski urad in spalnica. Ko odidejo ljudje spat, v hiši, kjer je nastanjena trgovina, ni žive duše. To je moralo biti znano temnim elementom, ki so izrabili to priliko in vtrli. Trgovina ima dvoje vrat. Zunanja vrata so odprla s ponarejenim ključem, notranja so pa s silo vlomili. Pobrali so razne predmete. Specializirali so se pa na kavo in sladkor. Poleg tega pa so postale njihov plen vseh vrst cigarete in tobak. Skupna škoda, ki jo Detela radi vloma trpi, znaša okoli 3000 Din. Ker je verjetno, da bodo vlomilci skušali vnovič ukradeni predmete, se opozarjajo ljudje, da v njihovem lastnem interesu teh predmetov ne kupijo, pač pa naj prodajalce, ki se jim bodo zdeli sumljivi, takoj naznanijo bližnjim varnostnim organom. Skupna teža ukradenega blaga je okoli 80 kg, kar priča, da vsega tega ni mogel odnesti en sam vlomilec, temveč jih je moralo biti več. Preiskava za storilci je v polnem teku, vendar je zaenkrat še brezuspešna in za neznanimi storilci ni nobenega sledu.

Dnevna kronika

Kaj pravite?

Nekje imajo učitelja, ki mu nihče ne more očitati, da ni za državo in je vpisan v vseh družinih, ki so mu pripadajo, v njih tudi dela prav točno tako, kakor je dandanes predpisano. Pa je vendar bil zadnjič ocačen in celo preiskavo je imel. Sitno se je namreč zameril vsaki gospodi. In kaj? Naivni učitelj je videl lačne otroke, kako prihajajo v šolo bledih lic, kako se jih prijemlje tuberkuloza in druge nadloge slabo hranjenih otrok, pa je hotel sestaviti malo socialno statistiko. Seveda je previdno in obzirno izpraševal otroke, kaj po navadi jedo in koliko. To ni bilo vsekakor vsaki gospodi, ki je zagnala silen vrišč. »Kaj učitelja briga, kaj jemo doma, kaj ga briga, kaj jedo otroci delavcev in kmetov?« Gospodje imajo tudi nekaj otrok in je moral učitelj upoštevati tudi te pri svoji statistiki, da bo bolj pestra in točnejša. Gospodje seveda ne bi bilo všeč, če bi prišlo na kakšen način na dan, v kako skrajno slabih razmerah živi dandanes večina naših delavskih in kmetijskih otrok. Kratko: prišel je nekdo in zaplenil učitelja vse zbrane podatke. In učitelj je bil še vesel, da vsaka gospoda ni zahtevala še kaj več. V bodoče bo skrbel za to, da ga bo ta gospoda pustila kolikor mogoče pri miru, da ga sploh ne bo opazila. Bo imel čas mir. Spoznal pa je, kako resničen je pogovor, da resnica v oči bode...

Koledar

Petek, 17. marca: Jedert, devica; Patrice, škof.

Osebnosti

Novi gimnazijski suplenti. Za suplente so imenovani diplomirani filozofi: Na klasični gimnaziji v Ljubljani Pretnar Zorislava in Gspan Alfonz, na I. državni realni gimnaziji v Ljubljani Radič Anton in Stanek Leopold, na II. državni realni gimnaziji v Ljubljani Merhar Boris in Bajuk Božidar, na državni realni gimnaziji v Kranju Prevec Silva, na državni realni gimnaziji v Celju Dr. Dembie in Liska Janko, na državni realni gimnaziji v Ptuj Ingolič Anton, na državni realni gimnaziji v Mariboru Seško Josip, na državni realni gimnaziji v Murski Soboti Trobec Matija.

27. marca

XVI. dražba kož divjadi na Velesjem

Poslajte nemudoma blago na naslov Ljubljana „Divja koža“, Velesjem.

Ostale vesti

Za materinski dan 25. marca nudi Izposojevalnica filmov in diapozitivov bogato zbirko slik, ki so primerne za predavanje in predavanja na školskem dnevu. Istotam se izposojujejo tudi skriptirani aparati in mali, kakor tudi veliki kino aparati. Izposojevalnica posluje od 8 do 12 ter od 2 do 6 zvečer.

Družba sv. Elizabete za ljubljansko škofijo v Ljubljani bo imela letošnji občni zbor na praznik sv. Jožefa t. j. 19. t. m. v Marijanišču. Ob 4 popoldne bodo liturgije v marijaniški kapeli; nato bo ob pol 5 v zborovalni dvorani občni zbor z naslednjim sporedom: 1. Nagovor predsednika, 2. poročilo tajnice, 3. poročilo blagajničarke, 4. volitev tajnice in 2. namestnice tajnice, blagajničarke in 2. namestnice osrednjega sveta za dobo 3 let. 5. Slučajnosti. Članice družbe se nujno pozivljejo, da se obnega zboru udeležijo. Iskreno se vabijo tudi vsi prijatelji in vse prijateljice karitativnega gibanja.

Koča pod Bogatinom je stalno odprta in oskrbovana. Dohod od hotela Zlatorog je mogoče s smučmi ali peš po sedaj markirani nekdanji vojaški poti. Od koč na Planini na Kraju (pod Bogatinom) so možne krasne ture proti Sedmerim triglavskim jezerom. Sedlu Bogatinskem, prehod Govnjač, Podrto Goro, Skrbino, na Planino Vogel od koder je lep sestan na Zlatorog. Informacije se dode pri podružnici SPD »Bohinje« ali pa pri gospodarju koč G. Tomažu Gođen v Bohinjski Bistrici.

Gozdni požari. Ker se spomladi in poleti vedno pojavljajo gozdni požari, opozarjamo vsakogar, da se v smislu § 40 gozdnega zakona ne sme kuriti blizu gozdov in v gozdih brez najstrožjega nadzora.

Prepovedano je tudi nepotrebno požiganje pašnikov, kar večkrat povzroči požare v sosednjih gozdih. Ravnotako je nedopustno v gozdih in na pašnikih odmetavati neugašene vžigalce in ostanke cigaret in smot. Kdor bi na katerikoli način bodisi iz nemarnosti ali pa neprevidnosti povzročil gozdni požar, ali se ne bi ravnal po predpisih tega razglašja, bo moral povrniti vso nastalo škodo in se bo proti njemu kazensko postopalo. Starši so odgovorni za škodo, ki bi jo napravili njihovi otroci radi nezadostnega nadzorstva. Vsakdo, ki zapazi ogenj v ali blizu gozda, ga mora, ako le mogoče pogasiti, steer pa takoj to naznaniti bližnjim prebivalcem, da se obvesti župana občine in lastnika gozda. Župan mora nemudoma pozvati občinarje, da grede takoj pomagat gasiti. Kdor bi se brez tehtnega vzroka ne odzval pozivu, zapade postavni kazni.

Kuharski tečaj Zadrage gostilničarjev v Ljubljani. Privoz 11. dne 15. marca je bil v Gostilniškem domu zaključen I. celodnevni kuharski tečaj, ki ga je »Gostilniška zadruga« obdržala v namenu, da nudi pod strokovnjakiškim vodstvom kuharski potek na čim širši podlagi. Z ozirom na precejšnje zanimanje, bo dne 20. marca t. l. odprt nov kuharski tečaj, v katerega se še vedno sprejemajo učenke in učenci. Informacije daje topogledno in sprejema prijave vodja kuharske šole g. Jan Fiala. Ljubljana, Gostilniški dom, Privoz št. 11. Za slučaj, da bo dovolj prijavljenk in prijavljenecv samo za večerni kuharski tečaj, bo tudi ta odprt.

Dva odkrita detomora. Na Brezovici blizu Suhorja so v nekem vinogradu našli v gnoju zakopano trupelo novorojenčka, ki je moral biti rojen že pred mesecem. Telesa je bila le še spodnja polovica, drugo polovico je najbrže požrla kaka žival. Orožniki so zadevo preiskali in so tudi izsledili otrokovo mater v osebi Mare Milkovič iz Pilatovec v Zumberku. — Pri zasledovanju zločina pa so prišli na sled novi slini hudobiji. V bližini Pilatovec so v neki jami izsledili truplo nepopolno razvitega novorojenčka, ki je bilo zavrženo tudi pred kakim mesecem. Tudi temu zločinu so že na sledu in je storilka že izsledena.

Opozorilo damam! Uganka „U. F.“ bo rešena 20. marca. Pazite še nadalje na „U. F.“ oglase

Najdeno okostje mamuta. Kmetje iz okolice Knina so pri kopanju na nekem travniku blizu stare kninske trdnjave našli na okostje ogromne živali. O najdbi so takoj obvestili oblasti, ki so poslale splitskemu naravoslovnemu muzeju zob-kočnjak, ki so ga izpuli iz čeljusti najdenega okostnjaka, da bi se ugotovilo, kateri vrsti pripada in iz katere dobe. Prof. Girometta, ravnatelj naravoslovnega muzeja, je ugotovil, da je najdeno okostje iz diluvialne dobe in pripada ogromnemu mamutu »Elephas Primogenius«. Okostje bodo prenesli v splitski muzej, kjer ga bodo postavili in razstavili kot redkost.

Strašen zločin hajduka. Iz Karlovca poročajo: V vasi Krstinji je bil izvršen grd zločin. Krstinja se nahaja pod Petrovo goro in je znana po številnih razbojstvih. Na posebno slabem glasu je Peter Rašič, ki je strah in trepet tamkajšnjega prebivalstva, ker je znan razgrajati, pretepati in delomirnež. V isti vasi živi premožen kmet Božo Španovič s svojo ženo Milko in njeno sestro Milico Vučetič. Božo je po pošlih odstopal v Karlovce na sejmi, doma pa sta ostali Milka in Milica z otroci. Kmalu po polnoči je Milka začula, da nekdo odpira dvorišna vrata. Šla je pogledat in je spoznala zloglasnega Rašiča. Takoj se je spustila z njim v boj. Ko pa je videla, da bo podlegla, je zbežala. Rašič je ustreliš za njo in ji prestrelil glavo. Po zločinu je Rašič pobegnil. Milica je sestri nudila pomoč in poklicala sosedo in orožnike. Ko so Milko vprašali, kdo je streljal, je odgovorila: Peter Rašič — nato se je pa onesvestila. Prepeljali so jo takoj v karlovaško bolnišnico, kjer je umrla. Preden so jo mogli zaslišati, zapušta štiri otroke. Rašiča so aretirali in izročili sodišču.

800.000 dinarjev poveril. V Stari Moravici pri Subotici so bile že preteklo leto vložene tožbe proti občinskemu notarju Aleksandru Arsenijeviću zaradi poverbe. Ministrstvo za notranje zadeve se je obrnilo na Glavno kontrolo, da pregleda poslovanje Arsenijevića. Glavna kontrola je po natančnem pregledovanju ugotovila, da je Arsenijević odškodoval državo za 200.000 dinarjev, občino pa za 600.000 dinarjev. Državno pravdnstvo je odredilo aretacijo Arsenijevića, ki pa je medtem že pobegnil. Za njim so izdali tiralico.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani priporoča: Guardini R.: Der Mensch und der

Glaube. Versuche über die religiöse Existenz in Dostojewskijs grossen Romanen. 377 strani, vezano Din 150. — Guardini R.: In Spiegel und Gleichnis. Bilder und Gedanken. 320 strani, vezano Din 95. — Doering O.: Christliche Symbole. Leitfaden durch die Formen- und Ideenwelt der Sinnbilder in der christlichen Kunst. 146 strani, vezano Din 56. — Klug Dr. Prof.: Willensfreiheit und katholisches Gewissen. Eine Besinnung auf die Prinzipien der katholischen Sozial- und Staatsphilosophie. 40 strani, vezano Din 18. — Muhler E. Dr.: Die christliche Weltanschauung im Kampf der Geister. Sieben Vorträge. 152 strani, vezano Din 46. — Retzbach A.: Die Erneuerung der gesellschaftlichen Ordnung, nach der Enzyklika Quadragesimo anno. 115 strani, vezano Din 52. — Rodewyk A. P.: Unser Geld und Gut. Gedanken über das Eigentum und seine Verwendung. 128 strani, vezano Din 40. — Stonner A.: Religiöse Einkehr. Vorträge für Gebildete. 75 strani, vezano Din 32. — Das Dorf in der Seelsorge. 138 strani, vezano Din 54.

Pri lenivosti črev, boleznih na jetrih in želcu, odebalelosti, protinu, kataru v želodcu in črevih, oteklini notranjosti debelega črevesa, obolenju zadnjega črevesa odstranja naravna »Franz-Josef« grenčica naglo vsako zastajanje v organih spodnjega dela telesa in to brez bolečin. Dolgotrajne izkušnje v bolnišnicah dokazujejo, da raba »Franz-Josef« vode izobno urejuje delovanje črev. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerjskih trgovinah.

XVI. dražba krzna se vrši dne 27. marca 1933 na ljubljanskem velesjem. To bo zadnja dražba v tekočem letu in je najavljeno že mnogo domačih in inozemskih kupcev. Vsakdo, ki ima kožo še na razpolago, naj jih pošlje takoj ali najkasneje do 25. marca na naslov »Divja koža«, Ljubljana, velesjem.

Neprijetni okus in duh v ustih odstrani takoj odlično, osvežujoča Chlorodont zobna pasta. Tuba Din 8.—

Pri pomanjkanju teka, kislem vzpehavanju, slabem želodcu, leni prebavi, črevesnem zagatenju, napihnjenosti, motnjah presnavljanja, opršici srbečici, osvobodí naravna »Franz-Josef« voda telo vseh nabranih strupov gnolobe.

Adria prašek je boljši

Domžale

Koruzo sušijo. Pred daljšim časom je kakor mnoge druge prešla tudi domžalska občina vagon koruze, ki naj bi se po znani ceni razdelila med revnejše sloje. Ob otvoritvi vagona pa se je pokazalo, da koruza ni bila dobra, ker je bila mokra in mehka, menda tako, da jo je bilo mogoče zmekati v roki. Občina pošiljke ni hotela sprejeti in jo je odklanjala, kar je bilo tudi edino pametno in pravilno. Vsi so se pogajanje, katerega rezultat je bil ta, da je občina to koruzo po ponovno znani ceni prevzela. Gotovo dejstvo je, da so koruzo zvozili v neko hišo na ljubljanski cesti. Ker je bila koruza mehka in mokra, je razumljivo ni bilo mogoče prodajati ljudem za prehrano. In kaj se je zgodilo? Koruzo so začeli sušiti in jo še danes suše. Vendar to sušenje nikakor ni uspešno, nekateri celo trdijo, da je koruza danes slabša kot ob prevzemu. Med ljudmi so celo govorice, da bo koruza, če jo bodo še kak teden sušili, neuporabljiva ne samo za prehrano ljudi, ampak tudi za krmiljenje živine, za kar bi bila ob prirodu prava dobra. Hudomušni Domžalci, ki tudi v težkih časih ne zgube smisla za humor, pravijo, da bi bilo dobro prirediti »koruzni bal«, kjer bi se ta koruza jedla iz korit. Naj bo že kakorkoli; pribijemo samo to, da so nekatere občine iz naše okolice že ponovno dobile pošiljatev koruze, dočim pri nas mnogo potrebnih koruze še sploh ni dobilo. Dvomimo sicer, da bi pri tej koruzi utrpela kako škodo domžalska občina, ker poznamo skrb in gospodarsko vneto g. župana, vendar želimo, naj občina poskrbi, da bodo potrebni reflektanti dobili koruzo po znani ceni. Ako ni bila dobra poslana, naj občina poskrbi za novo pošiljatev, toda dobre koruze.

Ustanovni občni zbor strelske družine za Domžale in okolico se bo vršil v nedeljo 19. t. m. popoldne ob 14 v narodni šoli v Domžalah. Kdor se zanima za tovrsten sport, naj se pravočasno prijavi za članstvo pri članih pripravljalnega odbora, izvoljenega na ustanovnem sestanku v občinski posetovalnici.

dogem in nima razmaha, moramo povedati — da je ravno katoličanstvo vseh časov izpričevalo najplemenitejša dejanja za svojo domaćino. Katoličani ljubijo Boga in narod skupno. Nikoli eno drugega ne izpodrivajo; marveč v najlepši harmoniji soglašajo kot strune na goslih. Tu ni nesoglasja, tu ni tisoče poti, tu ni milijardnih razdelitev, ki bi se ob vsakem trenutku spreminjale, marveč je tu ena nerazrušna pot, ki so jo že naši predniki klicali: Bog in narod. In le na tej osnovi, ki je enovita in trajna, se da uspešno graditi kulturna, socialna in politična moč slovenskega kolektiva.

Seveda pa ne smemo kljub idejnemu nasprotju podcenjevati odločnega slovenskega gibanja med sodobniki, njihovega krepkega glasu ob nelepil poskusih nekaterikov, da bi likvidirali slovensko kulturo. Toda od »Zvonovih« sodobnikov, med katere so se sodobniki še nedavno steli, se ločijo poslednji le po borbi za slovenstvo, svetovno-nazorno pa so le še radikalnejši udarniki. Pa tudi glede borbe za slovenstvo se nam (kljub oznaki »neodvisna slovenska revija«) zdí dokaj čudno, da ponavljajo Adamič ob oceni Jakčevih »Odmevov rdeče zemlje« isto, kar je že Zupanič o slovenstvu napisal in radi česar je prav za prav prišlo do »Sodobnosti«. Seveda je skušal Vidmar to v 2. številki zabrisati. Pa mar ni tudi to znamenje nepopolne orientiranosti v borbi za slovenstvo, oziroma, kam vodijo trenutna osebna razodetja? L. Golobič.

Vrhovnik: Ivan Vrhovec

Doneski k njegovemu življenjepisni in bibliografiji njegovih del. Izdala Zgodovinska sekcija Muzejskega društva za Slovenijo. V Ljubljani, 1933.

Kmalu bo minilo 80 let, kar se je rodil (21. V. 1853) zgodovinar in geograf Ivan Vrhovec, ljubljaničan in prvi kritični zgodovinar Ljubljane. Pravkar smo dobili njegov življenjepis izpod najbolj po klicanega peresa njegovega sošolca in tovariša iz zgodovinskih stroki, župnika Ivana Vrhovnika. Na

V. z. »JUGOFA« k. d., Zagreb, Galjuna 52. Oglas je registr. pod S. br. 1031 od 18. 1. 1933.

Še nekaj o prestah

Pred kratkim so v Ljubljani zaplenili tri koše prest, ker je na trgu prepovedano prodajati preste. Takrat so dejali, da so bile to loske preste. Pa se je oglasil loski pek g. Viktor Žužek in povedal, da v Ljubljani letos ni bilo niti ene loske preste na prodaj, pač pa so bile zaplenjene preste tam neke od Velesovega. Sedaj smo prejeli iz Velesovega naslednje vstave:

Med tistimi treni koši prest, ki so bile zaplenjene na ljubljanskem trgu, je bilo pravih velesovskih prest samo en koš, ostala dva koša sta pa bila prinesena iz neke druge vasi, kjer neka družina izdeluje preste, ki se pa bistveno razlikujejo od velesovskih. V Velesovem so med drugim sladkim pecivom začele peči preste nune v dominikanskem samostanu. Ta samostan je zatrl cesar Jožef II., zatrti pa ni mogel »nunskega leca« in prest, katere so se pri ljudstvu zelo priljubile in so jih pekli revni prebivalci vasi Adergas. Razmere časa pa so zajele tudi preste. Zaradi vedno večjih davščin in vsaki dan strožjih predpisov so številni izdelovalci prest in »nunskega leca« jeli opuščati peko in so jo med vojno popolnoma opustili. Po vojni so zopet začeli peči preste. Preuredili so obratne prostore strogo po policijskih predpisih. Prave velesovske (nunske) preste peče še en posestnik, ki se poslužuje prvotnega nunskega načina. Razni peki, pa tudi sušnarji, kvartirji ugled velesovskim prestam, posnemajo njih obliko, a bistva izdelave ne razumejo. Proti tem naj bi oblasti nekoliko strožje nastopale. Želeli bi bilo, da bi ta kruh, ki s svojim tradicionalnim raznašanjem zaposluje precejšnje število brezposelnih, pri oblativih in stanovskih tovarishih ne imel toliko nasprotikov. Suj kaže zgodovina, da preste ne uničujejo tovarniških pekov ne na deželi, še manj v Ljubljani, ker prest ljudje ne jedo, da bi se nasitili, marveč jih jedo radi zaradi visoke prepečenosti zlasti tam, kjer se več pije, ali pa tudi tam kjer se bolni želodec upira navadnemu kruhu.

Kamnik

Cestni odbor je v zadnjih letih ceste v našem kraju znatno zboljšal. Posebno skrb pa polaga na to, da na cestah ni blata in da so posute z gramozom. V ta namen je izvozil že ogromno množino peska in gramozu iz bivše Šinkovčeve parcele ob železnici, tako da je nastala tam že precejšnja jama, ki bo v doglednem času zavzela precejšen obseg. Pred kratkim so na mestu trli večje kamene celo s strojem. Sedaj pa so prepeljali stroj pod »Skalco«, kjer je kamnolom. Ceste so se na mnogih krajih razširile, kjer so bili ovinki posebno nevarni, pa se je zgradila diagonalna nova cesta. (v Šmarci, na Grabnu, v Godiču, v Stranjah itd.). Sedaj so razširili cesto do znane »Kornove gostilne« na Vrhpolju in pa posebno hud klanec v Mekinjah pod Društvenim domom. Ako se bo to sistematično zboljševanje naših cest nadaljevalo, bomo imeli v nekaj letih v našem okraju res lepo speljane ceste, ki bodo odgovarjale modernemu cestnemu prometu, kar bo zlasti v dobro tujskoprometnemu stremeljenju našega kraja.

Kulturni obzornik

Sodobnost

Neodvisna slovenska revija, t. in 2. številka. Kako je prišlo do »Sodobnosti«, je vsaj onim, ki se bavijo s slovenskimi kulturnimi vprašanji, povsem znano. Tudi, kdo daje listo misel in smer. Doslej sta izšli dve številki. (Vznejši članki so sledeči: Na periferiji duha, Fr. Albrecht; Zlo naroda, Fr. Albrecht; Kultura in politika, Lojze Ude; Centralizem v solstvu, St. Leben; in Duhovna služba narodu, Jos. Vidmar. Za danes se bomo ustavili pri poslednjem, ki je kulturno-nazorno najbolj jasen). Kakor je bilo povedano v uvodu prve številke, se bodo sodelavci lista pred vsem borili za politični, socialni in kulturni slovenski kolektiv. Pokret borbe za izčiščen slovenstvo je vsekakor lep, plemenit in končno dolžnost slehernega Slovence. Saj to je bilo delo in smoter vse naše kulturne preteklosti. Da je to zadnja leta omahnilo, moramo iskati vzroka v osvoboditvi slovenskega naroda izpod tujerodne države. Ko pa se je zadnja leta pojavila težnja takega ilirizma, ki zahteva popolno likvidacijo slovenskega jezika in slovenske kulture v prid srbohrvaštva, so se kajpada vsi pošteni Slovenci uprli tej nepravilni sili ter delujejo z vsemi močmi za ohranitev čistega slovenstva. Del slovenske družbe, ki je zastavila vse svoje sile v bran za slovensko kulturo, so ravno delavci nove slovenske revije »Sodobnosti«, ki so se ločili od kroga »Ljubljanskega Zvonca« radi odločne slovenske zavesti.

Kako si zanišlja ta družba delo za ohranitev slovenstva? Vidmar Josip, ki je idejni vodja »sodobnikov«, pravi, da je nenadomestljiv pogoj za resnično in pomembno duhovno službo naroda svobodoumnost. Ta svobodoumnost na priznava le osebno resnico. osebno vero,

osebno razodetje. Vsek drugače privzet nazor pa odklanja kot neskladnost z osebno... Zlasti je mrzek Vidmarjevemu svobodoumnju sleherni dogmatizem, češ, le svobodoumnost je razvojna moč v narodih, dogmatični ljudje pa so le pasivno gradivo, ker vernik in domatik inata svoje trdne zapovedi, razodete in ukazane, čez katere ne moreta storiti koraka...

Gospod Vidmar je najjasneje izpovedal, na kakih osnovi mislijo on in ostali sodelavci revije reševati slovenstvo. Ostali idejniki so v tej smeri več ali manj nejasni ali si nezavedno celo nasprotujejo. Iz vseh člankov se namreč čuti, da nimajo ti ljudje jasnih načel, ki bi morala biti prav za prav podlaga za narodovo delo, marveč se bore v nejasnem svobodoumnju. Tudi Vidmarjeva svobodoumnost je zamagljena: saj individualistično svobodoumnje, ki ima tisoče poti in ciljev, vendar ne more nuditi nikakega enotnega temelja za rešitev slovenstva. Sleherni človek namreč, ki gre z absolutnim svobodoumnjem na delo za narod, utegne iskati drugačnih rešitev, katere pa si morebiti med seboj bistveno nasprotujejo. Suj epemljivo človeka, kateremu se duša večno drugače razodeva, iz koraka v korak notranja protislovja, katerih ne more nikoli povezati v jasno načelo. Tako blodi taka družba v kaosu nasprotujočih si zasnov in del. In kaj bo imel od tega narod?

S svojo ideologijo pa je storil Vidmar tudi težko krivico katoličanom, katerim postredno odtrka zmožnost narodnega udejstvovanja (saj je pač svobodoumnost nenadomestljiv pogoj za službo naroda!) Mar ni Vidmar nikoli tipal po zgodovini velikih moči, ki so globoko verovali v božje resnice, a jih niso te nikoli ovirale pri velikih stvaritvah ali izumih, še manj pa pri otroško lepi ljubezni do naroda. Nasprotno, največ žrtve za svojo domovino so prinesli ravno globokoverni ljudje, posamezniki ali narodni kolektivi (n. pr. Irci).

Krogu z Vidmarjevo ideologijo, ki podcenjuje domovinsko ljubezen katoličanov, češ, da je podrejena božji, da je utesnjena od sanjih

podlagi svojih spominov in drugih virov, zlasti Vrhovecve korespondence nam avtor popisuje žal kratko, a zanimivo in plodovito njegovo življenje. Šentpeterskega in šenklavskega šolarja ter gimnazijca in dunajskega študenta spremljamo v vseh radostih in težavah, ki so včasih bile delež večine naših moč. (Na Jenkovo »Trojno gorje« se spominimo zlasti, ko beremo o Vrhovecve »hofmajstravanju« na Ogrskem). Preko izpitnih skrbí pride nato Vrhovec v proforsko službo v Ljubljano, kjer se nadaljuje njegovo že v dijaških letih pričeto literarno in znanstveno delovanje, ki doseže svoj višek z deli o ljubljanski zgodovini na podlagi virov mestnega arhiva.

Iz Ljubljane je prišel Vrhovec v Novo mesto in prinesel v tamošnje patriarhalne razmere živahno kulturno življenje. Odkril je v sebi nov talent — igralca, dramaturga in režiserja ter oživil Novo-mestčanom gledališče. Vendar se je kmalu vrnil v svoj prvi element in napisal tudi Novemu mestu temeljito zgodovino, priredil par šolskih knjig in se kot konservator zanimal za umetnostne in zgodovinske spomenike. Seveda je bilo znanstveno delo v provinci težavno in Vrhovec si je zmerom bolj želel v Ljubljano, kamor mu je slednjič pomagala bolezen, ki ga je pa v Ljubljani tudi ugonobila. Njegova železna narava je je kljubovala do zadnjega in lepo vrsto zgodovinskih razprav je še napisal v Ljubljani; zadnja je ona o ljubljanskih pokopališčih in tja k sv. Krištofu se je jeseni leta 1902 preselil njen avtor. — Njegova izredna plodovitost se zreali iz priložene bibliografije njegovih del. Mohorjevi družbi in Matici Slovenski je bil od dijaških let zvest sodelavec, kasneje pa zlasti tudi ljubljanskemu Zvonu in Muzejskemu društvu. Slednje je sedaj oskrbelo izdajo njegovega življenjepisa, ki jo je velokodušno omogočilo ljubljansko mestno načelstvo in kljub težkim časom pokazalo, da Ljubljana spoštuje spomin svojega velikega rojaka in zgodovinarja. — Pri vsej temeljitosti prijetno pisano razpravo, opremljeno s 7 slikami, bodo z zanimanjem brali poleg številnih Vrhovecve učence vsi ljubljani in Novomeščani in sploh vsak, ki mu je mar domaćo kulturno življenje. M.

Velik tovarniški požar v Litiji

**Delavci v smrtni nevarnosti — Strupeni plini omamili 16 delavcev
Zgorelo tri vagone bombaža — Pol milijona škode**

Litija, 16. marca.

Tukajšnja predilnica Mauthner je zadela velika nesreča, ki je povzročila v vsem kraju grozne ure, kakor jih še zlepa nismo doživeli. Le takojšnji pomoči se je zahvaliti, da obenem ni nesreča zahtevala še nobene smrtno žrtve, čeprav je bilo 16 delavcev v smrtni nevarnosti in nekateri so še vedno.

Do nesreče je prišlo krog 1. V oddelku, kjer čistijo bombaž in predvilo, je bilo naloženih tri vagone bombaža. Kako se je tam bombaž mogel nasenkrat vneti, še ni znano. Najbrže je odkod padla kakšna iskrica v bombaž — v nekaj trenutkih je bila zaloga bombaža v plamenih, ves oddelk pa se je zavil v neznošen dim. Pogumni tovarniški delavci, ki so obenem tudi tovarniški gasilci, so planili v oddelk, da rešijo, kar se še rešiti da, zlasti, da obvarujejo dragocene stroje. Ali dim je bil neznošen in je naravnost dušil. Po vrsti so delavci, ki so bili seveda brez mask, omedlevali, omamljeni od strupenih plinov, ki so se razvijali iz gorečega bombaža. Bombaž pa je gorel, kakor smodnik.

Pred oddelkom pa so se odigravali pretrpljivi prizori, ko je ležalo kar več moških nezvestih in ni pomagalo nobeno drgnjenje in ovijanje glav z mokrimi cunjami. K sreči je bil takoj na licu mesta zdravnik dr. Orel, ki je priskočil na pomoč. Z umetnim dihanjem pod njegovim nadzorstvom se je ljudem posrečilo, da so obudili nekaj moških, pri štirih pa je bilo to brezuspešno. Zdravnik je ukazal, da morajo ti štirje v ljubljansko bolnišnico, med tem, ko je za 10 delavcev

odredil, naj ostanejo v domači oskrbi. K onim štirim nezvestim sta se pozneje pridružila še dva, ki sta bila nekoliko pri zavesti, pa sta vendar morala v ljubljansko bolnišnico.

Železnica je za te ponesrečence poskrbela takoj poseben vagon, kjer so jim domači postlali z blazinami in rjuhami. S ponesrečenci je odšlo v ljubljano tudi več njihovih sorcev, kakor žene in matere, pa tudi zdravnik dr. Orel sam. Na ljubljanskem kolodvoru je ponesrečence prevzela reševalna postaja, ki jih je s svojimi avtomobili vozila v bolnišnico.

V bolnišnici so takoj pričeli z raznimi aparati vračati priebnost ponesrečencem. Le zdravniku dr. Orlu in takojšnji intervenciji, da so bili ponesrečenci še ob pravem času prepeljeni v bolnišnico, se je zahvaliti, da ta katastrofa ne bo zahtevala nobene človeške žrtve. Ponesrečeni delavci, ki so jih prepeljali v ljubljansko bolnišnico, so: Franc Zajc, Anton Brovič, Ivan Marn, Ignac Nadižar, Lipe Sluga in Franc Kollmann.

Med tem pa je požar uničil v imenovanem oddelku vse tri vagone preje in bombaža, pač pa je bilo obvarovano poslopje samo. Požar je napravil okoli pol milijona dinarjev škode. Pri gašenju požara so sodelovali tudi litjski gasilci.

Telo je prav za prav pozno do večera. Vsa Litija je pod vtišom velike groze, ki jo je ta dogodek povzročil in ki le k sreči ni imel še hujših posledic.

Reševalna postaja je bila ob 10 zvečer obveščena, da pripeljejo v ljubljano še dva zastrupljena, tako da znaša število zastrupljenih osem.

Ljubljana se širi na barje

Ljubljana, 16. marca.

Povojni čas je temeljito pomedel s konservativno miselnostjo Ljubljančanov, da smejo večje hiše v Ljubljani stati le med Gradom in Rožnikom ter da je razvoj Ljubljane omejen le med ta dva hriba. Umevno je, da se je prvotno Ljubljana razširjala najbolj na sever po Dunajski cesti, kjer je polje nudilo izvrstna stavbišča, zlasti pa, ker je nudilo dovolj peska za stavbe. Skoraj nerazumljivo pa je, da je ljubljanska podjetnost pri tem zanemarila južno stran Ljubljane. Zazidano je bilo sicer Mirje, vendar pa na Barju ni bilo nobenega živahnega gradbenega dela, če izvajamo naselbino na Galjevi. Mestna občina je pred kratkim naprosila arhitekta Plečnika, naj izdela regulacijski načrt tudi za južni del najbližje okolice mesta. Plečnikov načrt za regulacijo tega dela mesta je občinski svet že odobril. Po Plečnikovem načrtu bo omogočen sistematični napredek dolenjske in barjanske strani dosežanega okoliša mestne občine. Le majhni delu javnosti je namreč znano, da sega okoliš ljubljanske občine daleč na jug in da je barjanski del mestne občine po teritoriju večji kakor zazidani del s še nezazidanim severnim delom ter da je geografsko središče ljubljanske občine ob izlivu Iščice v Ljubljanico.

V svojem načrtu je mojster Plečnik vpošteval Golovec, Dolenjsko cesto, Ižansko cesto in naselbi-

ne med tema dvema cestama. Ozemlje okoli Golovca bo rezervirano ter se ne bo zazidalo. Dolenjska cesta se je do sedaj zazidavala v nestrnjem sistemu in ta sistem ohranjajo tudi Plečnikov načrt. Ob Dolenjski cesti se bodo vrstile vile v razdalji po približno 10 metrov. Vsaka hiša ali vila bo imela okrog sebe znaten vrt. Na enak način bo zazidana v bližini mesta tudi Ižanska cesta. Čim bolj bodo pa hiše zidane v notranjost do sedaj nezazidane polja, tem bolj bodo ločene druga od druge. V bližini omenjenih glavnih cest se bodo hiše oddaljevale druga od druge po 10—20 m, čim bolj bodo pa oddaljene od mesta, pa po 30 do 40 metrov. Idejni Plečnikov načrt ne določa sicer sloga, pač pa ima že v načrtu, da prehajajo gospodke vile in večje hiše polagoma proti notranjosti Barja v delavske hiše z večjimi vrtni. Načrt pa že vnaprej določa, kako se bo v prihodnjih letih strnila naselbina vil, delavskih hiš in vrtov s pristnimi kmečimi hišami in posestvi v barjanskih vaseh, spadajočih pod ljubljansko občino. Tako bo sprehajalec, ki bo v bodočih letih hodil po bližnjem Barju, po lagoma r. gel opazovati ves ta prehod naselbin čisto mestnega čez predmestni in končno v pristno kmečki značaj.

Malo manj buren bo po Plečnikovem načrtu razvoj na Barju, zato pa bolj harmoničen, bolj soglasen in morda tudi bolj trajen, kakor pa na severu in zapadu Ljubljane.

Kaj bo danes?

V stolnici ob pol osmih postna pridiga prevzvišnega gospoda knezoškofa.

Drama: Zaprta.

Opera: »Moranac«. Red C.

Kino Kodoljevo: Ob 8 »Največji zločin«. Zl. žane cene.

Nočno službo imata lekarni: mr. Sušnik, Marijin trg 5 in mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10.

K Slamiču danes stopili bomo na ribe in sirček, zraven si še privoščili dobrega vina požirček!

Postna pridiga v stolnici. Drevi ob pol 8 ima v stolnici svoj drugi postni govor prevzvišeni g. knezoškof dr. Gregorij Rožman. Pred govorom ob trideset na 7 litanije, ob 7 sv. Križev pol.

Umetnostnozgodovinsko društvo v Ljubljani priredi nočjo ob 20 sklopično predavanje v verandni dvorani hotela Union. Predaval bo g. dr. F. Stele: Umetnostna zgodovina Ptuj na vojni (odkritja). Vstopnice po 1 Din (za dijake), po 3 in 5 Din pred predavanjem pri blaginji. Povabljeni vsi prijatelji umetnosti.

Mohorjani, ki so naročili knjige pri Ljudski knjižnici na Miklošičevi cesti 7, se vljudno vabijo, da tamkaj tudi za bodoče leto naroče književni dar Mohorjeve družbe. — Clamrina znaša 20 Din.

Ljudska knjižnica, ki je prej poslovala v Akademskem domu na Miklošičevi cesti, posluje sedaj v palači Vzajemne posojilnice, Miklošičeva cesta 7. Bogato je založena s slovenskimi, nemškimi, leposlovnimi deli najnovejših pisateljev. Odprta je od 8 do 12 ter od 2 do 7 zvečer. Knjižnica izposoja knjige tudi za daljšo dobo na deželo.

Prijet tat. Policija je prejela znanega poletnega 25-letnega Staneta Jenskoviča, ker je ukradel v soboto iz sprejemnice zobozdravnika dr. Verčona na Cankarjevem nabrežju dijaku Vinku Žitniku plašč, v katerem je imel žitnik rokavice, ključke in škarje, v skupni vrednosti nad 1000 Din. Jenskovič je suknjo že prodal nekemu krošnjarju, pri katerem je policija suknjo zaplenila in jo vrnila lastniku.

Proti hripi - Brinjevec - Proti hripi

pristni domači 1 Din 44—

Delikatese FR. RHAM, Miklošičeva 8 Špecerija

Mestna zastavljalnica, bo imela redni dražbi avgusta zastavljenih predmetov, in sicer za dragoceno dne 6. aprila, za efekte pa dne 12. aprila t. l. od 15 dalje v uradnem prostoru na Poljanski cesti št. 15.

Nesreča pri podiranju drevesa. V ljubljansko bolnišnico so večeraj pripeljali 25-letnega posestnika Antona Jankoviča iz Sečnice pri Polhovem gradu. Jankoviču je pri podiranju dreves padla na levo nogo težka bukev in mu jo zlomila.

Žrtve sta oskubli. Dve prebrisani deklici, s katerimi ima policija vedno opravka, sta prednočnjim našli nekega gospoda, ki je prišel na obisk v Ljubljano in sta ga pripravili, da ju je povabil na »majhen krok«. Gospod pa se

Titulescu o romunski zunanji politiki

„Italija, naša dota Mali antanti“

Bukarešt, 16. marca. tg. Zunanji minister Titulescu je imel govor v združenih zunanjih odborih narodne skupščine in senata, v katerem je govoril o novem paktu male antante in o odnosih Romunije z ostalimi državami. Z odločnostjo je zavrnil obrekovanje, da bi vsebovala nova pogodba male antante tajne vojaške klavzule.

ROMUNIJA JE PRINESLA V TO NOVO POGODBO KOT SVOJO DOTO SVOJE PRIJATELJSKE POGODBE Z ITALIJO,

Francijo in Grčijo in zvezno pogodbo s Poljsko, za katerih obnovitev ni potreben pristanek obeh drugih članic male antante. Pristanek vseh članic je potreben samo za sklepanje bodočih novih pogodb.

POLITIKA ROMUNIJE NASPROTI ITALIJI BA OSTALA V ISTEM PRIJATELJSKEM RAZMERJU, KI JE NASTALO RADI PLEMENSKEGA SORODSTVA IN ZVEZE MED SVETOVNO VOJNO.

Romunija se bo tudi v bodoče prizadevala, odstraniti trdote, ki obstojajo med Italijo in romunskimi zaveznicami.

Hitlerjeve fantazije o razkosanju Rusije

Protiruska križarska vojna

Pariz, 16. marca. tg. Moskovski dopisnik »Temps« postavlja svojemu listu dne 14. marca zelo informativno brzojavno informacijo o razmerju med sovjetsko Rusijo in Hitlerjevo Nemčijo. Sovjetski tisk napada s skrajno ostrostjo Göringove izjave in predloge o razkosanju sovjetske Rusije, ki jih je predložil francoskemu poslaniku v Berlinu. Moskovska »Pravda« pa je obširno objavila vse podrobnosti protisovjetske križarske vojne, katero organizira Hitler in o kateri je pisal glavni urednik »Völkischer Beobachter« gosp. Rozenberg.

Po »Pravdi« se je nedavno vršila tajna konferenca v Locarnu med Rozenbergom, ki je govoril v imenu Hitlerja in med zastopniki italijanskega fašizma. Rozenberg je v Hitlerjevemu imenu predložil federativno državo, ki bi obsegala Litvo, Belo Rusijo in Ukrajino. Poljska bi se zopet podelila med Nemčijo in med to novo federativno državo. Tudi sovjetska Rusija bi se porazdelila med ostale baltske države in Ukrajino. Ostali del Rusije bi prišel pod kontrolo Nemčije in Italije (sic!). Dokazoval je, da bi bilo treba likvidirati boljševizem in sicer v interesu Nemčije in Italije, kakor tudi v interesu svetovne civilizacije.

»Pravda« pristavlja, da je Rozenberg Hitlerjev kandidat za zunanje ministra in je zato njegovo naziranje uvaževanja vredno. Nemški apetiti po Ukrajini so starega datuma in so torej resni.

Veliki upi, ki jih stavlja Anglija na Italijo

Pred rimskim senatom -

Daladier ne gre v Rim

Rim, 16. marca. tg. Inicijativo za sestanek med MacDonaldom, Simonom in Mussolinijem je dal Mussolini, ki se je hotel sestati z angleškima ministroma na italijanski meji. Tembolj so sedaj zadovoljni v Rimu, da prideja angleška državna naravnost v Rim. Mussolinija je k temu koraku gnala njegova volja, da doseže načelno razčiščenje. Da se mir v Evropi zagotovi trajno, je treba, da se zgodi kaj načelnega v politiki in gospodarstvu. Evropa ne sme razpasti v dva sovražna tabora. Zato je treba pobijati vsako nastajanje blokov. Če v Zenevi ne pride do ureditve razorožitvenega vprašanja, se morajo pokazati vsaj gotove smerice za totalno rešitev v obliki splošne konvencije, ki naj zajame vse dosežane porabne predloge, in sicer ravno tako kakor italijanske predloge, tudi Hooverjev načrt in francoski konstruktivni načrt.

Pariz, 16. marca. tg. Daladier je pokazal pred svojim potovanjem v Zenevo veliko optimizma, izjavil pa je, da sledi samo prijateljskemu povabilu MacDonald, vendar se ne bo udeležil posvetovanj razorožitvene konference, temveč hoče biti v petek ali soboto zopet v Parizu. Izrečno je demantiral, da bi nameraval spremljati MacDonalda v Rim.

Rim, 16. marca. tg. Pod vtisom, da se je s potovanjem MacDonalda v Rim premaknilo težisko mednarodne politike v odločilnem trenutku iz Zeneve v Rim, se bavijo komentariji današnjih večernih listov v glavnem s tem, da pozdravljajo zhistorični pomen nove epohe v mednarodnih odnosih, ki se začnejo sedaj.

London, 16. marca. tg. Ves tisk in politični krogi pripisujejo MacDonaldovemu in Simonovemu potovanju v Rim veliki pomen. — Konservativna »Morning Post« pričakuje od tega obiska popolno reorganizacijo evropske politike. MacDonald bo odkrito vprašal Mussolinija, če je pripravljen sodelovati z Anglijo na obvarovanju evropskega mira. Ta ponudba ne bo predstavljala kakor angleško-italijanske zveze, ampak samo jedro skupine držav, ki bodo delale na ohranitvi miru v Evropi. Kaj ta namen angleškega prvega ministra pomeni za Nemčijo, dokazuje najbolje MacDonaldov načrt, ki bo danes predložen na razorožitveni konferenci in ki ne predvideva nemške enokrajnosti v oboroževanju. — Daily Telegraph je pripravljen, da bo konferenca med MacDonaldom in Mussolinijem mnogo doprinesla k temu, da se odstrani spor med Francijo in Italijo.

London, 16. marca. tg. »Times« poročajo o MacDonaldovem razorožitvenem načrtu, da je sin-

Zaupanje se vrača v Ameriko

Newyork, 16. marca. tg. Senzacionalno hausse, ki se je pojavila na Wallstreetu prvi dan po otvoritvi bank, pojasnjujejo ameriški finančni krogi s tem, da se je prebivalstvu zopet povrnilo zaupanje. Borzni posredovalci so komaj zmagovali naročila obnove. Ta preokret se pripisuje predvsem Rooseveltovi energiji, s katero pobija krizo. Z zadovoljstvom se beleži tudi dviganje stalno obrestovanih papirjev, kar dokazuje, da v Ameriki ne verujejo več v inflacijo. Po poročilu newyorške zvezne rezervne banke z dne 15. marca je bilo v vsem tem obdobju zaprtih samo še 166 bank, dočim je bilo 660 članic v polnem obratu. Po vsej deželi je medtem na tisoče bank zopet otvorilo promet z občinstvom. V splošnem prevladujejo nova vplačila nad dviganimi zneski. Samo pri newyorških bankah znaša presežek vplačil v tork 66 milijonov dolarjev, dočim je znašal v ponedeljek 20 milijonov. V newyorški zvezni rezervni banki je bilo večeraj vplačanih nadaljnjih 24 milijonov dolarjev v zlatu.

GLEDE NEMCIJE JE REKEL, DA JE ROMUNIJA PRIPRAVLJENA OBDRŽATI S SEDANJO NEMCIJO ISTO PRIJATELJSKE ODNOSAJE, KAKOR S PRETEKLO.

Romunija se zaveda važnosti nemškega prodajnega trga za romunske produkte in je pripravljena tako sodelovati, da bo gospodarska izmenjava blaga po možnosti narasla, kar bo ugodno vplivalo tudi na politične odnose.

ZVEZNA POGODBA S POLJSKO OSTANE NEOMAJNA. NASPROTI RUSIJI HOČE ROMUNIJA VODITI MIROLJUBNO POLITIKO IN ČE BODO OKOLIŠČINE DOVOLJEVALE, STOPITI Z NJO TUDI V POLITIČNE ODNOSAJE, VPOŠTEVAJOČ ŽIVLJENSKO VAŽNE INTERESE DRŽAVE. Z MADJARSKO ŽELI ROMUNIJA CIMPREJ STOPITI V NAJPRISRČNEJŠE ODNOSAJE.

Najvažnejša pot k temu je gospodarsko sodelovanje. Glede Francije se je izjavil Titulescu zelo pohvalno. Govoril je o medsebojni povezanosti političnih naziranj in o naklonjenosti in hvaležnosti Romunije nasproti veliki zaveznici.

Ali hoče Nemčija res začeti novo zunanjo politiko z avanturo proti Rusiji?

Poljska trgovina z Rusijo

Varšava, 16. marca. tg. Ravnatelj družbe Polrosa, gosp. Kasterovič je dal zastopniku agencije »Iskra« več zanimivih podatkov glede podaljšanja pogodbe s Sovpoltorgom. Izvoz poljskega blaga v Rusijo je znašal v letu 1933 že štiri milijone zlatih rubljev. Uvoz sovjetskega blaga v Poljsko znaša istočasno 2.200.000 zlatih rubljev. Iz teh podatkov je razvidno, da je v trgovini z Rusijo Poljska aktivna za 1.800.000 zlatih rubljev, medtem ko je v preteklem letu znašala aktivnost samo 1.300.000 zlatih rubljev. Po določenem načrtu se mora v Poljsko predvsem izvažati surovine in polfabrikate, kože, čevli, krpe, magnezit, kemično blago, zdravilne rastline in zdravila, jabolka, ribe itd. Poljska pa bo izvažala v Rusijo blago, na katerem so zainteresirani poljski gospodarski krogi. Tu pride v poštev predvsem bombaž, galanterijsko blago, usnje za podplate, prašiči, teleta itd. Zelo važno postavko tvorijo tudi lokomotive in drug železniški material. Razen tega bo Poljska izvažala v Rusijo žico, električne potrebščine, ki jih je do sedaj Rusija dobivala iz Nemčije kakor kable, motorje, akumulatorije in instalacije za železniške signale itd.

Celje

† Odvetnik dr. Anton Božič

Zopet je zapustila la svet markantna osebnost celjskega javnega življenja. Večeraj zjutraj je umrl na svojem stanovanju v Miklošičevi ulici št. 6, previden s tolažili za umirajočega, celjski odvetnik g. dr. Anton Božič, v 56. letu starosti. Z njim lega v grob mož, s katerim je združen lep kos celjske zgodovine zadnjih 30 let. Pokojni se je rodil dne 12. decembra 1876 v Stročji vasi pri Ljutomeru. Po končani gimnazijah študij se je posvetil pravi in stopil nato v sodnijsko službo. Kmalu je pa videl, da v tem poklicu ne bo mogel razviti vseh svojih sil in šel je k advokaturi. Ves čas svojega življenja v Celju se je aktivno udeleževal političnega in gospodarskega življenja celjskih Slovencev. Pokojnik je bil pred svetovno vojno dolgo vrsto let občinski odbornik in finančni referent Celjske mestne občine. Posvetil je vse svoje sile gospodarskemu napredku. Bil je v upravnem svetu mestne branilnice, ustanovitelj in dalje časa predsednik Kmetске posojilnice, predsednik Društva hišnih posetnikov in predsednik Cerčevno-konkurentnega odbora. Pokojnik si je pridobil veliko zaslug pri nacionalizaciji gospodarskih podjetij, zlasti takoj po svetovni vojni. Pri nacionalizaciji takih gospodarskih podjetij ni priskočil na pomoč samo kot odvetnik in svetovalec, nego tudi s finančnimi sredstvi. Kakor vsa podjetja, tako so tudi podjetja, pri katerih je bil pokojnik soudeležen, občutila gospodarsko krizo, katere tudi njemu ni prizanesla. Kot človek je bil poštenjak, je vedno rad priskočil vsakemu na pomoč tudi v gnetnem oziru, a na žalost so se prevladila oziroma skušala prevladati zlasti zadnje čase bremena na njega, kar je bilo deloma tudi vzrok, da je moral že pred nekaj meseci ležati v bolnišnico postelje, iz katere ga je rešila sedaj smrt. Dr. Božič se je zelo veliko udeleževal v političnem življenju in je bil za časa Avstrije med prvimi voditelji celjskih Slovencev. Znan je bil kot dobričina, bil pošten in korekten do svojih političnih nasprotnikov. Pokojni zapušča žalujočo vdovo in 7 otrok. Pogreb se bo vršil v soboto, dne 18. t. m. ob 4 popoldne iz hiše žalosni Miklošičeva ulica št. 6 na okoliško pokopališče. Ime pokojnika bo ostalo vedno v najljepšem spominu med celjskimi Slovenci. Naj Bog poplača njemu vsa dobra dela, žalujoči družini pa izrekamo svoje globoko sožalje.

Vsak petek sveže morske
v gostilni Škalna klet, Celje

RIBE

FOTOAPARATE

svetovnih trdk Zeiss-Ikon, Rodenstock, Voigtlander, Welta, Certo itd ima vedno v zalogi

fotoodd. Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani

Razkritja ameriškega kriminalista

Lažnivcem je ura odbila

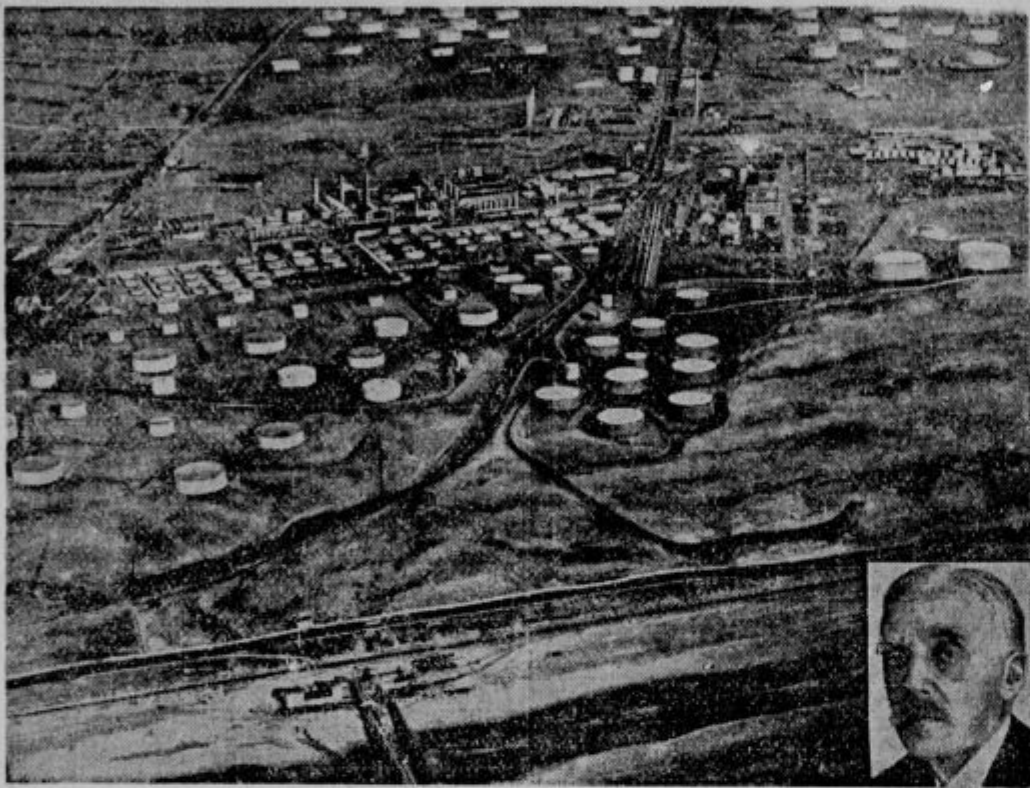
V založbi ameriške Harvardove univerze je izšla zanimiva knjiga »Laž« Johna Larsena, učenega kriminalista v državi Illinoisu. Knjiga ima praktičen namen, pomagati hoče preiskovalnemu sodniku pri zaslišanju obtožencev, ki tatijo zločine. Na temelju sprememb krvnega pritiska je zdaj mogoče popolnoma točno ugotoviti laž in resnico. Avtor uvodoma razpravlja o laži sploh. Laž je dedna človeška lastnost in priljubljeno sredstvo v zadregi. Otroci in divjaki so stalno prepričani, da je dobra resnica samo za prijatelje, dočim prideš v okoliščini sovražnikom samo z lažjo. Zda je izgubila laž svoj pomen v javnosti. V XVI. stoletju so smatrali laž za predpogoj dobrega odvetnika in zdravnika. Bacon je celo trdil, da potrebuje malo hinavstva tudi pošten človek! Lahko je sicer iskren, mora znati prikrivati veselje in žalost, da se ne bi okoristili s tem njegovi sovražniki. (Po našem pojmovanju ni to hinavstvo, temveč premagovanje.)

Kazenska oblast se zanima zdaj za laž, če mora razkrinkati zakrknjenega zločinca. V Ameriki se vedno rabijo srednjeveško »zaslišanje tretje stopnje« s pretepom, pri katerem tudi nedolžni ljudje podpišejo predloženo izjavo, da bi se rešili muk. Treba je odpraviti to razvado, ki ni nič boljša od navzočnosti »psiholoških izvedencev«. Nova fiziološka merila so objektivna in zanesljiva, ker so zgrajena na nedvomno znanstvenih načelih. Če

se laže človek nezavedno, kar je včasih prirojena lastnost, »lažejo samo usta, dočim potrjuje ostalo telo resnico«. A zavedna smotrna laž je vedno sad notranjega fiziološkega napora. Merila ugotavljajo pri tem primeru spremembe pri dihanju, utripanju srca in krvotoku.

Larsen nasvetuje preiskovalnemu sodniku deset vprašanj, ki jih mora postaviti obtožencu popolnoma mirno in tiho v določenih predstavljenih. V ta čas beleži aparat fiziološke spremembe. Ta vprašanja se glase: 1. Ali hočete vi prestati to zaslišanje? 2. Ali ste vi kadilec? 3. Ali vam ni nerodno v tem stolu? 4. Kako vam ugaja zvočni film? 5. Ali hodite vi plesat? 6. Ali ste ukradli vi 20 dolarjev, kakor trdi obtožnica? 7. Ali se niste vi zdaj zlagali? 8. Ali ste vi zdaj iskreni? 9. Ali ste bili vi kdaj poprej kaznovani z zaporom? 10. Povejte zopet, ali niste vi ukradli 20 dolarjev?

Aparat beleži spremembe pri krvnem pritisku, če se osumljenec laže. V ta namen so razvrščena vprašanja tako, da sledi brezpomembnemu vprašanju vedno drugo, ki bo pri pritrditvi obtežilo osumljenca. Nervozni, plašni ali celo nedolžni ljudje bodo doživljali spremembe pri dihanju in krvnem tlaku po vsakem vprašanju. A ta količnik bo stalno enak in jih bo razbremenil. Larsen je prepričan, da bo kmalu rabil njegov aparat sleherni preiskovalni sodnik.

Pogled na velikansko zalogo olja v Longbeachu v Kaliforniji, ki jo je razdejal zadnji potres. Večina rezervoarjev se je vnela in gori. — V kotu Andrew V. Mellon, lastnik teh zalog, ki je veljal doslej za največjega bogataša tega sveta, a je trpel radi potresa ogromno škodo.

Dragocen tovor

V francosko pristanišče Cherbourg je te dni prišel prekooceanski parnik »Aquitania«, ki je pripeljal iz Newyorka 47 sodčkov zlata. Parnik je odplul iz Newyorka še preden je izdala vlada prepoved izvoza zlata. Inozemci so skušali izvoziti iz Amerike čimveč zlata radi najnovejše krize dolarja.

G. Neufville, bivši major, načelnik jeklenih čelad na Badenskem in Würtemberskem je bil po smrti gener. Stülpnagla imenovan za predsednika državnega kuratorja za vzgojo nemške mladine v smislu pruskega militarizma.

Tako se igrajo s svetostjo zakona

Pred dobrimi petimi leti se je neki francoski zdravnik na pustni prireditvi seznanil z lepo gospodično in ji pričel dvoriti. Kmalu sta javila javnosti, da sta se zaročila in da bo tudi v najkrajšem času poroka. Družestna gospodična je prišla na »originalno« idejo: V zapisnik o poroki, ki sta ga napravila pred advokatom, je dala vpisati pripombo, da ima po 5 letih pravico zahtevati razpoko v primeru, da bi se ljubezen poročencev ohladila, to se pravi, da bi ne bila več takšna, kakor na dan poroke. Zaročence je v to zadevo v resnici tudi privolil. Čez nekaj let pa se je zgodilo, da se mož zvečer ni vrnil spat kakor navadno, temveč je ostal v družbi svojih prijateljev v klubu pozno v noč. To se je zgodilo nekajkrat. Gospa je postala ljubosumna. Poteklo je že pet let po poroki in nastopil je čas, ko je žena lahko zahtevala izvršitev omenjene klavzule glede razpoko. In res je tudi prišlo do zadevne obravnave. Ko je šlo za razdelitev hišne oprave, se je zgodilo nekaj nepričakovanega. Da bi ne bilo spora med zakonca glede posameznih kosov, ki naj pripadejo njemu ali njej, sta se domenila, naj se oprava prodaja na javni dražbi. Javne dražbe sta se udeležila tudi zakonca sama, in sicer vsak za svoj račun. Pri dražbi sta šla v svojih posudbah vedno višje in višje in si med seboj tekmovala. Mož je vzel hišno opravo, med katero je prebil svoja najlepša leta, začutil je tudi, da prav za prav še vedno ljubi svojo ženo in želel je, da bi se z njo zopet poravnal. Pri dražbi je zmagal on, ker ni mogla žena tekmovali niti v denarju. To je hudomušno Parižanko tako razjarilo, da ni sprejela moževe ponudbe,

da bi se zopet poravnala in lepo živela v zakonu. Dejala je, da ne more živeti več skupno z možem, ki je bil tako nedelikat, da je na dražbi tekmoval z lastno ženo. V istem času je dala nalog svojemu advokatu, naj izterja polovico zneska, ki ga je vrgla prodaja hišne oprave na javni dražbi. — Tako je v državah, kjer so vpeljali razpoko...

Obsodba pastora v Italiji

Protestantski pastor Alojzij Lippolis je v florentinskem protestantskem listu »Araldo della Verità« priobčil napad na katoliško vero in papeštvo. Državni tožilec je vložil proti njemu ovadbo, češ, da je žalil državno vero in pater se je moral pred sodiščem zagovarjati na podlagi čl. 402 novega zakonika. Dejal je, da ni hotel žaliti katoliške vere in papeštva, temveč je samo razložil protestantsko stališče napram katoliški veri in Rimu. Sodišče ga je obsodilo na poldrugi mesec ječe, vendar le pogojno. Pastor se je pritožil pri kasacijskem sodišču v Rimu. To je ugotovilo, da spada pastorevo dejanje pod amnestijo, ki je bila uveljavljena ob 10 letnici fašizma.

Ne čakaj, dokler sreča trka na duri, da ti potem odide, marveč zvabi jo in obdrži pri sebi.

Neptun, morski bog se je povzpел na potniški parnik, da tam ohladi s svojo vodo potnike, ki jih muči ekvatorialna vročina. Stara navada je, da potnike in posadko, ki se prvič vozijo čez ekvatorialne vode, kopijejo v hladni vodi. Je tudi, da potnika v zabavo obrijajo nainrej z leseno bričvito in ga nato vržejo v hladno vodo

Stari predsednik Združenih držav (levo) se poslavlja od svojega predsedniškega mesta in prvi častita svojemu nasprotniku in nasledniku Rooseveltu

Zakaj so boljševiki ustrelili 35 kmetijskih nameščencev?

Aretacija, preiskave in usmrtevi nekaj deset tisoč sovjetskih kmetijskih uradnikov je izvršila Državna politična uprava (GPU) v izredno kratkem času. Minilo je komaj mesec dni, odkar so aretirali boljševiki 70 ljudi, ki so bili obtoženi, da so namenoma prizadeli veliko škodo kmetijstvu in pripravljali kmetijski upor proti državi. Toda dne 12. marca je že bila izrečena obsodba. Proces pred sodiščem sploh ni bilo, niti pred boljševiškim sodiščem ne. Smrtna kazen je bila izrečena od upravnih oblastev, to je z navadno naredbo vodstva GPU, to je boljševiške policije.

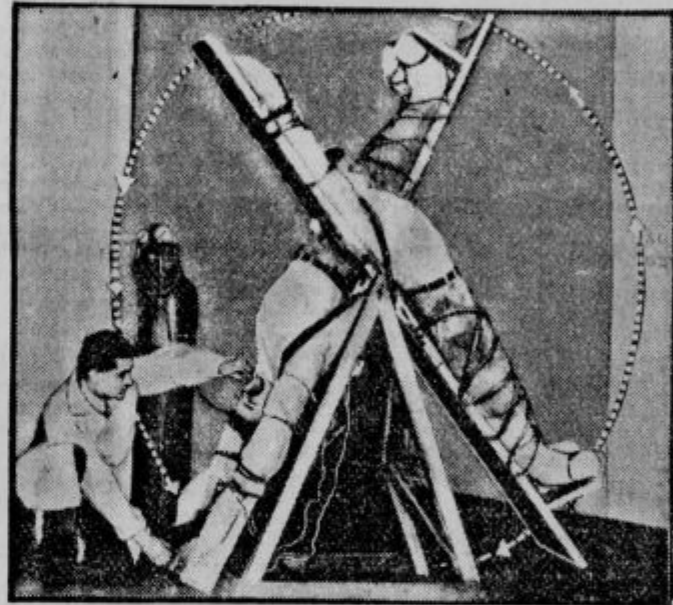
Med obtoženci so bili skoro izključno samo državni uslužbenci, ki so bili zaposleni na sovjetskih gospodarstvih, v traktorskih lopah in drugih kmetijskih ustanovah. Obtoženi so bili:

1. da so namerno uničevali in kvarili traktorje in druge kmetijske stroje; 2. da so namerno zamenjali njive in s tem škodovali žetvi; 3. da so podtaknili ogenj škednjem, v katerih so bili shranjeni

kmetijski stroji, in zalagam konoplje; da so kradli iz zalog živeža na kolektivnih gospodarstvih; 5. da so desorganizirali setev in žetev in 6. da so ubijali uprežno živino.

Imena 40 obtožencev so bila objavljena v sovjetskem tisku že pred razsodbo, za imena ostalih 39 obtožencev pa je javnost izvedela šele po objavi razsodbe, ki jo je izrekla GPU. V smislu te razsodbe je bilo 35 obtožencev obsojenih na smrt z ustrelitvijo, v resnici so bili tudi takoj ustreljeni. Drugih 22 obtožencev je bilo obsojenih na 10 let robije, 18 obtožencev na 8 let robije in samo 4 so bili oproščeni.

Ta strašna razsodba dokazuje, da se sovjetska Rusija vrača v čase bojne komunizma, ki je divjal za časa akutne revolucije. Obtožencem ni bila dana možnost, da bi se lahko javno zagovarjali. Nad njimi je po nalogu osrednje vlade izrekel razsodbo rdeči teror in jo tudi takoj izvršil.

Malčki smo pred skrivnostmi narave

Mi večkrat imenujemo svoja letala »ponosne ptice«, a to je samo dokaz naše domišljavosti. Vsi naši stroji se le nespretno, nerodno in malo praktično posnemajo pernatega sveta. Novo delo francoskega raziskovalca dr. Bateauja o »skrivnosti ptičjih peroti« vsebuje te-le zanimive podatke. Človek, ki se hoče dvigniti v zrak, potrebuje 20 KS močan motor. Smatramo navadno, da znaša moč človeških mišic eno desetinko konjske moči. Potrebujemo torej moči 200 ljudi, da bi odtrgali enega letalca od zemlje. Med tem pa se dvigne ptica v zrak in preleti velike daljave edino s pomočjo lastnih mišic. Če ugotovimo težo ptice, razmah njenih peroti in brzino leta, bomo lahko izračunali tudi njeno moč. Slednja presega (seveda relativno) stokrat moč največjega tovornega konja! Najpo-

memnejša ugotovitev francoskega raziskovalca je ta, da bi ptice ne bile v stanju letati, če bi veljali za njih navadni zakoni aerodinamike (na temelju katerih gradimo letala). Zoologija je poskušala tolmačiti skrivnost ptičjih peroti z lahkimi okostimi in notranjimi »zračnimi štrambami«, ki bi morale odgovarjati mehurju pri ribah. A vsi ti nazori so nezadostni. Priznati moramo, da so ptice obdarjene z nekimi posebnimi lastnostmi, ki jim dovolijo razvijati veliko moč pri manjši rabi energije mišic. Človek še vedno ni v stanju doumeti naravo na področju letalstva in vsled tega jo seveda tudi ni v stanju uspešno posnemati.

Koliko časa vzdržiš brez spanja?

Najnovejši poskusi so pokazali, da človek razmeroma silno dolgo vzdrži brez spanja. Neki ameriški dijak je pravi specialist v tej zadevi. V Chicagu je vzdržal večkrat tudi nad sto ur brez spanja. Enkrat se mu je posrečilo premagovati spanec 114 ur! Tudi v Nemčiji so napravili na neki medicinski fakulteti več takih poizkusov. Kreпки ljudje so se tudi po 80 ur uspešno borili s spancem. Neki učenjak, ki je tudi poizkusil to srečo, pripoveduje, da je boj s spancem čedalje hujši in hujši. Ko je hotel čitati, je nenadoma ugledal po dvojne vrste in dvojne črke, vedno bolj in bolj so mu pešale vse moči. Puls je ostal neizpremenjen, temperatura in dihanje tudi. V ostalem pa zdravstveno stanje ni mnogo trpelo. Edino oči so mu nekoliko zatekle. Če po prenehanju boju dvakrat zaporedoma spiš po 14 ur, se telo popolnoma okrepča. Praktični poizkusi na vsem svetu in tudi pri nas seveda, so pokazali, da pred litrkom tudi veliki ne vzdržijo več kakor dobro noč.

Učinek radia na živila

Seidel, profesor na dunajski univerzi, je objavil zanimive podatke o vplivu kratkih radijskih valov na vztrajnost nekaterih živil. Zatrjuje, da ostane mleko dolgo sveže in se ne skisa, če je izpostavljeno radijskim valovom. Isto je ugotovil pri ribi, mesu, jajcih itd. Seidel poroča, da rabi isto sredstvo prof. Kosterin v Moskvi. Sovjetska vlada že uredila v ta namen posebno radijsko postajo, ki med drugim »ojači« posebno občutljive konzerve državnih tovarn, kakor so kavijar in druge, ki so namenjene izvozu.

O tekih

Razmeroma dosti je prireditelj, tudi tekmovalci v tekih, toda malo je onih, ki bi znali pravilno teči. Največ se greši v tem, da marširajo tekači, zlasti pa začetniki, tako vse iz sebe. Vzrokovi za to so: Glavni je pa ta, ker se tekove ne trenirajo pravilno in pa premalo. Zato je potrebno, da se vsi seznanimo s tehniko teka in pa z raznimi pripravljalnimi predvajami (smotrena gimnastika i. t. d.). Skušal bom podati nekaj navodil, ki jih mora vedeti vsakdo, ki hoče gojiti tek, pa naj si bo to na kratke, srednje ali dolge proge. Posebno paznjo pa moramo polagati zlasti na štafetne teke, kjer se pri predajah največ greši, da se — ali izgubi na času — ali pa se vsled prestopa diskvalificira cela štafeta. Začnimo kar pri kratkih progah.

Il kratkim program prištevamo vse teke do 400 m. Tek na kratke proge se imenuje tudi sprint, kar znači teči določeno progo z največjo hitrostjo. Predno se bomo podrobneje bavili s tekom kot takim, moramo vedeti nekaj tudi o splošni pripravi.

Celo telo takega sprinterja mora biti tako stenoirano, da je kos težki nalogi, ki se stavi nanj. Sploh mora biti vsa muskulatura in živčevje podobno stroju, ki takoj reagira na vsak pritisk. Redna smotrena gimnastika in pa 2—3 kratni tedenski trening, so potrebni za dosogodnih uspehov. Najmanj 2 meseca pred tekmami, se moramo posvetiti še specialnemu treningu. Samoobsebi je razumljivo, da moramo biti popolnoma zdravi, da se moramo vzdržati nikotina in alkohola, moramo biti zmerni v jedi, se držati predpisane diete, skrbeti za nego telesa in masažo ter imeti dovolj počitka. Pri tekih na kratke proge se ne smemo ozirati po svojih sosedi, temveč moramo od starta do cilja, teči kolikor moremo. Kajti že samo ena desetinka sekunde pomeni izgubo ca 1 m proge. Tekajo na kratke proge mora predvsem skrbeti za hitrost svojega telesa, oziroma, da isto stalno zvišuje. To doseže z gimnastiko (za katero imamo že domačo literaturo) in pa s specialnimi vajami, kakor: skip na mestu, t. j. teči v pravilni drži telesa in s pravilnim gibanjem rok popolnoma na mestu in kar najhitreje. Pri tem moramo noge kar najvišje dvigati. Dalje vadimo skip z mesta, pri čemur se polagoma premikamo naprej, roke in noge pa se gibljejo z vso naglico. To vajo izvajamo posebno pozimi, ko smo navezani na zaprte prostore. Zelo dobra predvaja je tudi tek po stopnicah navzgor. Potrebno pa je, da ima teko pravilno držo in da ne izpustimo nobene stopnice. Pomnilni bi tudi, da se držimo enega stila, ker bi nam menjava stila mogla le škoditi. Sicer ni vedno tako, ali običajno to drži. Kateri način teka je najlažji, se ne da točno fiksirati. Za enega je ta, za drugega zopet drugi, za vsakega pa pač tisti, s katerim doseže najboljši uspeh. Zato greši trener, ki hoče vse po enem kopitu trenirati. So sicer neke splošne norme, po katerih se morajo vsi ravnavati, v finisih, katere jedva opazimo, se pa skoraj vsak pokaže v drugi luči. Sedaj pa še nekaj o detaljih.

Pri vsakem teku razločujemo start, tek v ožjem pomenu besede in cilj. Pri kratkih progah je start izredne važnosti in mnogo tekačev je bilo premaganih samo radi slabega starta.

Metlika

Veličastna verska manifestacija.

V nedeljo zvečer se je vršila v Metliki veličastna procesija s sv. Rešnjim Telesom, ko so brezkončne množice spremljale z migljajočimi lučkami našega Najvišjega Kralja, katerega so po misijon-skih premišljevanjih spet postavili na častno mesto v svojem sreč. Od župne cerkve pa vse gori čez Hrib in nad Obrham, čez oba trga nazaj, se je vila veličastna procesija s tisoči gorečih sveč kakršne naše mesto ni še nikdar videlo. Prvi so se že vračali nazaj do cerkve, ko so se poslednji šele razvili v sprevod. Brez godbe, brez vsake zunanje parade, samo molitev je odmevala po celi brezkončni vrsti in petje je slavilo Stvarnika nebes in zemlje in našega Odrčenika, da mu da metliška župnija zadoščenje za vse žalitve.

Marsikdo je bil presenečen — saj kaj takega nihče ni pričakoval. Nekateri so bili celo razočarani in naravnost poraženi, ko so s širokimi očmi zrl, kako brezupno je še zaenkrat, zaganjati se v boj s tako vsepremagujočo silo, kakor je katoliška vera.

Goreče sveče, razsvetljene hiše — saj niti enega okna ni bilo ob vsej poti, koder se je vila procesija, ki bi ne bilo razsvetljeno — vse to je bila živa slika vere, ki je v vseh sreih svetlo vzplamela, tudi v marsikaterem sreč, kjer je morda komaj še skrito telesa neznanca iskrica ali pa je morda vera že docela ugasnila.

Veličastna je bila procesija. Pa nič manj veličasten je bil ves čas svetega misijona. Po trikrat na dan je bila cerkev nabita do zadnjega kotlička, tako da se ni mogel v gneči nihče niti ganiti. Pridne so bile ženske. Pa tudi možje in fantje niso zaostajali. Ure in ure so potrpežljivo čakali pred spovednico. Nekateri so čakali pred cerkvenimi vrati že pred štirimi jutraj, pa so komaj prišli na vrsto do noči. Veliko je bilo vredno to, da jim ni zmanjkalo dobre volje.

Tako je misijon v Metliki res kar najlepši uspel. Misijonarji sami so rekli, da tako velike gorečnosti niso videli še na nobenem misijonu. Niti lepo vreme, ki je začelo vabiti v vinograd, ni na potek misijona vplivalo. To je bil pohod katoliške misli pod zastavo družbe Jezusove, ki nam je ta misijon priredila.

Šoštanj

Tragična usoda Kolakovih hčer. V nedeljo prispela iz Zagreba žalna oznanila, kjer sporoča šoštanjka rojakinja gđe. Pavla Kolakova da je njena sestra Josipina, konservatoristinja, na polednicah pljučnice umrla. V eredo, 15. t. m., pa je prispel iz Zagreba brzojav: Pavla Kolakova umrla... Doznavamo, da jo je zadela srčna kap. Pokojnim sestram je v začetku novembra lanskega leta umrl oče, dolgoletni brivski mojster v Šoštanju. Ob novem letu sta se obe preselili v Zagreb. Za vedno. Na Mirogoju sta se jima odprla grobova. N. v. m. p.

Obtrtniki Saleske doline bodo imeli na praznik sv. Jožefa dopolne svoje zborovanje v Zadrubnem domu. Po predavanjih se bo vršil redni občni zbor Obtrtnega društva.

Dva požara. V zadnjih dneh so v šoštanjki okolici zopet na dveh krajih skrivnostno zagoreli planinci. V petek, dne 10. marca je nastal ogenj v stanovanjski hiši posestnice Ane Konovškove v Lokovici. Hiša, v kateri so bivali najemniki, je do temeljev pogorela. V torek, dne 14. marca zjutraj pa je pogorelo gospodarsko poslopje posestnika

Kajti ta izgubi takoj eno desetinko in več sek. Posledica tega je, da zaostane za svojimi tekači najmanj za 1 m, kar največkrat tako vpliva najn, da niti tega ne doseže, kar bi se še do-seči dalo. Svoječasno so uporabljali tudi kratkoprogasti visok, t. j. stojčji start. Danes pa vidimo povsod nizek start (t. j. start z oporo rok na tleh), kar znači, da se je ta način starta še najbolj obnesel. Veliko važnost moramo polagati na to, da smo na startu popolnoma mirni in da se ne držimo trdo, ampak popolnoma mehko. Iz starta moramo odleteti enakomerno in kar najhitreje. Pri prvih korakih, ki so kratki, smo močno nagnjeni naprej ter se polagoma in istočasno s podaljšanjem korakov, vzravnamo. Startni jamici, kamor prideta nogi, skopljemo v širini spojenih nog, in sicer za sprednjo nogo ca 20 cm za startno črto, za zadnjo nogo pa toliko nazaj, da sega koleno zadnje noge pri pokleku nekako do sredine stopala sprednje noge. Sprednja jamica mora biti dovolj globoka in velika, zadnja ne pregloboka in mora imeti dovolj trdno zadnjo steno. Rok se nahajata tik za črto, palec obrnjen na not, tal se dotikamo samo s prsti, nekoliko bolj nazaj, kot je širina ramen. Gledamo na tla. Katera noga je spredaj, je vseeno; večina ima levo, ker so se pač tako navadili. To pozicijo napravimo na povelje: »Na mesta!«

Na povelje: »Pozor!« se dvignemo tako visoko, da je koleno zadnje noge ca 10 cm oddaljeno od pete prednje noge. Teža telesa je enakomerno razdeljena na sprednji nogi in rokah, ki sta prav malo upognjeni. Gledamo na mesto, kamor bomo napravili prvi korak. Ravnoesje mora biti tako urejeno, da lahko dalj časa vztrajamo v tem položaju, pri čemur se seveda ne smemo držati trdo. Vsa muskulatura mora biti pripravljena na povelje. Ko počasi odletimo. Prvi korak naj bo dolg ca 80 cm. Pri tem pripominjam, da ni dovoljeno »pasti v strele, to se pravi, biti že v gibanju, odnosno v teku, ko je bil strel oddan. Start je treba dosti vaditi. Napačno bi bilo, ako bi pri vežbanju starta tekli celo progo; zadostuje kakih 10 do 20 m, le enkrat ali dvakrat pri enem treningu tečemo celo progo. Ko smo prišli v pravilno držo, moramo delati enako dolge korake. Dolžina koraka zavisi od dolžine nog, suče se pa med 1,70—2,20 m. Večina pa dela dolge korake. Pa tudi prekratki ne smejo biti koraki. Če delamo predolge korake, visi teža telesa preveč nazaj, pri prekratkih pa preveč naprej.

Prav posebno moramo paziti na pravilno delovanje, oziroma gibanje rok; glavno je, da nimamo trdih rok. Gibljemo jih na dva načina: samo ob strani bokov od spredaj nazaj ali pa prečno pred trupom. Oba načina sta dobra, ker so bili doseženi z enim kot drugim izborni rezultati.

Pred ciljem pride prav za prav šele do veljave stil teka. Nekateri napravijo poskok v cilj, najbolje pa je kar z največjo hitrostjo rezati cilj, pri zadnjih korakih pa prsa potisniti ven.

Važno je tudi, da obdržijo tekači toploto, osobito v hladnejših dnevih. Zato mora biti do zadnjega gorko napravljen. (Trainingsanzug).

Kratke proge, ki so običajne na mednarodnih tekmah in olimpijskih igrah so: 100 in 200 metrov, redkejši je tek na 300 m. I. K—er.

Drena v Ravnah. Oba objekta sta bila zavarovana le po 15.000 Din.

Cebele so mu kradli. Kmetu Potočniku v Zavrtnem sta od 3.—9. marca izginila dva panja čebel. Kakor čujemo, so prevnete prijatelje medu že dobili.

Dev. Marija v Polju

Smrtna kosa. V ponedeljek smo spremili k večnemu počitku gđe. Marijo Mejač vulgo Cofinovo Meko iz Zaloga. Umrla je bivala v rojstni hiši pri bratu posestniku in ko je krmila prašiče, jo je zadela kap in po prejemni vs. poslednjega olja je izdihnila svojo blago dušo. Pokojna Meka je dobila že od svojih dobrih rajnih staršev krščansko vzgojo in to ohranila vseh dolgih 57 let. Bila je v Marijini družbi že od početka ter je veliko pripomogla za njen procvit. Za vsako dobro stvar je bila pripravljena takoj poprijeti. Tudi domačim duhovnikom je bila v veliko pomoč. Vsemogočni ji bodi plačnik za vsa dobra dela.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Petek, 17. marca: 11.15 Šolska ura: Davorin Jenko (J. Lapajne) — 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 17.30 Salonski kvintet — 18.00 Kino, časopis, otrok (Stele Andrej) — 18.30 Literarna ura: Zadnje književne novosti (prof. Vodnik) — 19.00 Francoščina (prof. Pressl) — 19.30 Osnovni pojmi geologije (Alojz Peterlin) — 20.00 Simfonični koncert iz Varšave — 22.00 Čas, poročila, plošče.

Sobota: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče — 17.30 Salonski kvintet: Program po željah poslušalcev — 18.30 Anglesčina (ga Ortiha) — 19.00 Bolezenske podpore (Rudolf Smersu) — 19.30 Iz zgodovine filozofije (dr. Fr. Veber) — 20.00 Prenos z akademije mutantov tehn. srednje šole: — 21.00 Samospevi gđe. Vide Rudolfove: — 21.35 Salonski kvintet: vmes čas in poročila.

Drugi programi

Sobota, 18. marca:

Zagreb: 20.00 Vokalni koncert železničarskega pev. društva »Sava«. — Milano: 19.35 Moderna glasba (Trst) — 21.10 Zadnji valček opereta (G. Strauss). — Brno: 20.30 Trio koncert na pihala. — London: 20.15 Vokalni koncert — 21.00 Koncert B. B. C. gledališkega orkestra — 22.15 Mozartove opere. — Stuttgart: 20.05 Koncert vojaške godbe. — Toulouse: 21.00 Simfonični koncert. — Leipzig: 20.00 »Der Vogel-händler« (Ptičar), opereta, — Suisse Romande: 21.00 Poljudni koncert. — Berlin: 20.05 Vojški koncert. — Belgrad: 19.30 »Koštana«, spevoigra (Krstić). — Rim: 20.45 Prenos iz gledališča. — Beromünster: 19.45 Koncert pevskega zbora — 20.05 »V smučarskem paradizu«, humoristične scene — 20.30 Koncert pevskega zbora. — Langenberg: 20.00 Pester večerni koncert. — Praha: 19.25 Vojška godba — 20.30 Pester koncert. — Dunaj: 19.35 Koncert iz modernih operet. — München: 20.00 Češki muzikanti (spevo-igra). — Budapest: 19.30 Operni prenos — Ciganska glasba. — Varšava: 20.00 Večerni koncert — 22.05 Chopinove skladbe.

Zborovanje celjskih trgovcev

Celje, 16. marca.

Snoči je bil redni letni občni zbor Zdrženja trgovcev za mesto Celje, katerega pa se je udeležilo samo 40 članov. Po uvodnem pozdravu je predsednik gosp. Stermecki orisal sedanjí gospodarski položaj. Iz njegovega govora posnemamo, kako zelo se je občutila kriza na denarnem trgu. Sedaj v tej krizi denarni zavodi ne bi smeli odklanjati sprejema vložnih knjižic, če jih prinese trgovci za odpis svojega dolga. Ker posamezniki ne dobe dovolj denarja iz denarnih zavodov za nakup blaga, prinašajo trgovcem knjižice v kompenzacijo. Trgovci vzame, da v teh slabih časih kaj prodal, hranilno knjižico v račun za nakupljeno blago, ko pa zahteva od denarnega zavoda, da se mu bi znesek knjižil v dobro (ne izplačal), se to odklanja.

V sedanjí krizi so v zadnjem času pričele nekatere jugoslovanske tovarne, ki so v inozemskih rokah, zahtevati denar v naprej, ne samo takojšnje plačilo po prejemu blaga. To velja za najmanjšega kramarja do veletrgovca. To si dovolijo samo jugoslovanski tovarnarji, ker radi previseke zaščitne carine toliko zaslužijo, da jim je vseeno, če imajo enega odjemalca več ali manj. Previsoka carinska zaščita postruje krizo našega kmeta. Kar proda, mora prodati napol zastoni, kar pa kupuje, mora plačevati drago. Kadar gre kmetu slabo, gre tudi trgovcu.

Razne mednarodne gospodarske konference ne prinašajo nobenih olajšav. Bolje bi bilo, dnevni delegat na takih konferencah uporabiti za naš gospodarski svet. Gospodarski svet ne pride do oživiljenja, ker se bržčas ne morejo odločiti, koga bi imenovali vanj.

Gospodarski krogi, ki plačujejo največ davkov, odločno ugovarjajo vsaki vladi, ki ob svojem nastopu trumoma penzionira tudi najbolje uradnike, ker so drugega političnega mišljenja. Najbolje bi bilo, da se državno uradništvo depolitizira in do-

Zaščita vlagateljev

Danes so za upnike, posebno pa še za vlagatelje težki časi. Le z največjo težavo prihajajo do svojih prihrankov, ki so si jih prihranili v letih naprednega dela s pritrjevanjem pri življenjskih potrebščinah in drugod. Smisel za varčevanje je pretrpel zadnji dve leti veliko škodo in bo treba obsežnih ukrepov in mnogo dela, da se zopet obnovi v starem obsegu.

Kakor imajo gospodarski krogi svojo organizacijo upnikov (pri nas v Sloveniji je to Društvo industrijev in veletrgovcev v Ljubljani), bi bilo umestno, da se tudi vlagatelji organizirajo, posebno za slučaje, kjer gre v resnici za njih osnovne pravice, katerim preti nevarnost. Tako se je v Nemčiji osnovala zveza, ki ima naslov »Volksbund zum Schutz ersparten Vermögens gegen Angriffe auf Vertragsrecht und Währung« in Berlinu (Ljudska zveza za zaščito premoženja proti napadom na pogodbeno pravo in valuto).

Ta zveza zahteva, da se naj v nemški ustavo vnese paragraf, ki naj bi določal izrecno pravico za prihranke kot osnovno pravo državljanov kot je n. pr. lastnina itd. Nadalje se zveza zavzema za to, da se ne ponavljajo ukrepi, ki so v splošno škodo vlagateljem. Dolžniki naj izpolnjujejo svoje obveznosti točno in odpadajo naj razni moratoriji. Posebno pozornost posveča zveza projektom, ki se tičejo valutarnih razmer, kjer naj se povsod vpoštevajo interesi vlagateljev. Zveza se zavzema tudi za upravičene zahteve vlagateljev glede obresti in zahteva vsepoved, tudi pri javni upravi, solidno finančno politiko. Denarni zavodi, država,

bro plača, potem bi imeli dobro, preizkušeno, neodvisno uradništvo in veliko manj penzionistov. Kljub hudi krizi se uvajajo še vedno novi in zvišujejo razni stari davki. Poleg deviznega ažia je to vzrok dvigovanja cen blaga. Visokih cen blaga so deloma krive tudi vedno višje železniške tarife, ki v nekaterih primerih znajo včasih ravno toliko, kakor je vrednost blaga. K tem tarifam pa pridejo še visoke postranske pristojbine. Nujno potrebna je dekoncentracija javne uprave, kar bi dalo velike prihranke. Za brezposelne in druge potrebne je celjsko trgovstvo lani kakor tudi letos zbralo po 30.000 Din v blagu in denarju. Koliko pa da industrija?

Mnogo trgovcev ima dosti škode pri plačevanju faktur v kliringu. Narodna banka zahteva namreč takoj gotovino, ki jo trgovci v svoji banki plača, in s tem smatra, da je fakturo plačal v redu in si eventualno odtegne svoj 5% skonto. Ker pa dobavitelj prejme odgovarjajoči znesek šele po petih do šestih mesecih, ne dovoli več skonta. Narodna banka pa tudi ne da obresti. Zato naj Narodna banka zneske, položene na kliring, do predodkazila v drugi državi obrestuje.

Končno apelira predsednik na vse merodajne faktorje, da bi pospešili združitev okoliške in mestne občine, od česar bi imelo korist trgovstvo pa tudi tujski promet.

Tajnsko poročilo je podal tajnik gosp. Blažon. Število članov je padlo lani za 20 na 274. Veliko zmanjšanje je zabeleženo tudi pri številu namješčenecv. Iz poročila o trgovsko-nadaljevalni šoli je razvidno, da vajenci izhajajo slabo in je učni uspeh zelo slab. Združenje je imelo lani 129.000 Din dohodkov, izdatkov pa 62.000 Din. Društvena imovina znaša 676.000 Din. Primanjkljaj za leto 1933 se bo kril z dokladami in iz prebitka hiše. Nato je bil izglasovan absolutorij in je bilo sklenjeno, da se razpišejo za učence na trgovski-nadaljevalni šoli za vsak razred po tri nagrade, da se da mladini vzpodbuda za resno delo.

njih kreditna politika naj vpoštevajo interese vlagateljev in država naj vodi splošno solidno gospodarsko politiko. Izjave merodajnih faktorjev, ki bi mogle kaj škodovati, naj se ne dajejo. Pripominjamo, da je zveza že imela v Berlinu veliko zborovanje, za katerega so pokazali interes vsi merodajni faktorji, in je vse svoje zahteve javno objavila.

Zveza pobira od svojih članov majhen prispevek, ki znaša 1 marko za zasebnike, 10 za tvrdke.

Tudi pri nas so razmere take, da vlagatelji iščejo zaščite v samopomoči. V Jug. Lloydu čitamo, da se je te dni začela akcija za osnovanje društva vlagateljev v Zagrebu. Izvoljen je bil že poseben akcijski odbor, katerega cilj je pomagati denarnim zavodom, da pridejo v normalne razmere, ne pa jim škodovati. Zlasti pa se zavzema društvo, oziroma zaenkrat akcijski odbor, da se uvede kontrola vlagateljev nad bančnim poslovanjem, poleg tega pa naj se jim dovoli tudi pravica sodoščevanja. V tem oziru je važno zabeležiti, da vsebuje novi predlog trgovskega zakona tudi določbo, da morejo biti upravni svetniki zavodov tudi nedelnarji, torej vlagatelji.

V zvezi s tem spominjamo na svoječasnno odločbo, da se osnujejo pri denarnih zavodih, ki imajo zaščito po čl. 5, posvetovalni odbori upnikov. Te določbe bi bilo treba aplicirati tudi na denarne zavode, ki so dobili uredbno po paragrafu 6. zakona o zaščiti kmeta. Kakor čujemo, so bili nekateri odbori že imenovani in bi bilo dobro, če se uradno objavijo imena članov.

Borza

Dne 16. marca 1933.

Denar

Danes so narasli tečaji Amsterdama, Berlina, Pariza in Trsta, Curih in Praga sta ostala neizpremenjena, dočim sta Bruselj in Newyork popustila.

Avstrijski šiling je na ljubljanski borzi notiral 9,10, na zagrebški pa 8,70, zaključnih je bilo 10,000 šil. po 8,75. Grški boni so notirali v Zagrebu 35—36 (35,50), v Belgradu pa 35,25—37. Ljubljana. Amsterdam 2307,07—2318,43, Berlin 1362,36—1373,16, Bruselj 799,13—803,07, Curih 1106,85—1113,85, London 196,69—198,29, Newyork 5669,36—5697,62, Pariz 225,32—226,44, Praga 169,90 do 170,76, Trst 292,96—295,36.

Skupni promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 53.907.— Din.

Curih. Pariz 20,33, London 17,76, Newyork 513,50, Bruselj 72,15, Milan 26,52, Madrid 43,65, Amsterdam 208,20, Berlin 123,10 Dunaj 72,78 (59), Stockholm 94, Oslo 91, Kopenhagen 79,25, Sofija 3,70, Praga 15,33, Varšava 58, Atene 2,95, Carigrad 2,50, Bukarešta 3,08.

Vrednostni papirji

Danes so državni papirji bili deloma neizpremenjeni, deloma so pa vojna škoda, 7% in 7% Bler. pos. popustili. Promet je bil na zagrebški borzi slab in je znašal 100 kom. vojne škode in 1000 dol 7% Blera. Nadalje je bilo na zagrebški borzi 10 delnic osješke sladkorne tovarne.

V Belgradu je danes Priv. agr. banka notirala že brez kupona, ki znaša 30 Din, dočim so v Zagrebu še notacije s kuponom. Tečaj je bil celo nekoliko čvrstejši.

Ljubljana. 7% inv. pos. 43—44, vojna škoda 170—175, 8% Bler. pos. 38—39, 7% Bler. pos. 34—36, Trboveljska 140—155.

Zagreb. Delnice: Priv. agr. banka 217—225, Drž. pap.: 7% inv. pos. 42—43,50, agrarij 22—23, vojna škoda 172—175 (175), 3. 172 den., 6% begl. obv. 30—31,75, 8% Bler. pos. 36—39, 7% Bler. pos. 34—35 (34), 7% pos. DHB 43 bl.

Zagreb. Industr. delnice: Nar. šum. 20—30, Sečerača Osjek 100—110 (100), Impeks 55 den., Trboveljska 150 bl.

Belgrad. Narodna banka 3350—3400 (3400), Priv. agr. banka 187—190 (188 brez kupona), 7% inv. pos. 43—44 (43), agrarij 22,50—23,50 (23), vojna škoda 173—175 (176), 6% begl. obv. 30,50—31,25 (30,50), 7% pos. DHB 41,50 bl.

Dunaj. Don. sav. jadr. 55,10, Alpine 11,90, Trboveljska 15,00, Leykam 1.—.

Žitni trg

Novi Sad. Vse nespremenljivo. Tendence ne spreminjena. Promet 32 vagonov.

Budimpešta. Tendence neodrejena. Promet sreden. — Pšenica: marec 14,20—14,22, zaklj. 20—22; maj 14,02—14,15, zaklj. 14,12—14; okt. 12,32—16,50, zaklj. 32—33. — Rž: maj 8,28—8,30, zaklj. 34—25. — Koruza: maj 7,60—7,70, zaklj. 65—67, julij 8,07—8,17, zaklj. 8,11—12.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda. Dva 1.—; ženski oglas Dva 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Dva 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka pletna vrstica po Dva 2.50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Papirnica išče
spodobne in večje vodje z daljšo prakso h kalandrom. Ponudbe na Zagrebku dioničku tvornicu papira, Zagreb. (b)

Krojaškega pomočnika
vajenega konfekcije in no meri, sprejme takoj: Kojnar F., Zg. Pirniče 107 p. Medvode. (b)

Denar

Vložne knjižice
kupite ali prodaste najbolj pri Komand družbi M. JANKOLE. Ljubljana, Selenburgova ulica 6. II. Telefon 30-52. (d)

Stanovanja

IŠČEJO:
Dvosobno stanovanje
išče mirna družina za maj najraje v centru. Ponudbe s ceno na upr. »Sloven.« pod »Dober plačnik« (c)

Sobico
kjerkoli v mestu išče ubog brezposeln kovač brez stanovanja. Zna prijeti tudi za drugo delo. Najemino bi odslužil z delom. Cenjene naslove sprejema uprava »Slovenca« pod »Sobica«. (c)

ODDAJO:
Stanovanje
dvosobno in trisobno s kopalnico in pritlikinami oddam. Riharjeva ulica 6. Mirje. (c)

Vnajem

ODDAJO:
Brivnica
s kompletnim inventarjem se odda v najem. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod značko »Letoviški kraj« št. 2931. (n)

Auto-motor

5 sedežna limuzina
v zelo dobrem stanju se prodaja na hranilne knjižice odnosno po dogovoru. Poizve se v trgovini Borštnikov trg 1. (f)

Posestva

Droben oglas v »Slovenca«
posvetilo ti hitro prodaja; če že ne z gotovim denarjem pač kupca ti s knjižico da.

Prodaj parcelo
728 m², vogalno, 4 minute od Trnovske cerkve. Pojasnila pri Parovel, Devinška ul. 9. (p)

Kupimo

Bukovo ogije
kupi vsako množino Uran Franc. Ljubljana, Sv. Petra cesta 24. (k)

Prodajmo

Če avto svoj stari prodajaš
ali motorja bi znebil se rad. Brž kupcev ti mnogo prižene Slovenec najmanjši inšeral

Volna, svila, bombaž
stalno v bogati izbiri v vseh vrstah za strojno pletenje in ročna dela po najnižjih cenah pri tvrdki Karl Prelog. Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg.

Konfekcija — moda
najboljši nakup. — Anton Presker, Sv. Petra c. 14. Ljubljana. (l)

Sadna drevesa
Radi izpraznitve drevesnice na Poljanski cesti je napredal več tisoč visokobebelnih in pritlikavih jablan in hrušk, marelic in breskev po znižanih cenah. Zahtevajte cenik, ali se osebno ogledate pri Kmetijski družbi v Ljubljani, Novi trg 3. (l)

V Zagrebu
v centru mesta je napredal dobro uvedena cvetličarna. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 2870. (l)

Čebulček
in druga semena za polje nudi po najugodnejših cenah **FRAN POGAČNIK**
Ljubljana, Tyrševa (Dunajska) cesta 67, nasproti mitnice.

Koruzo za krmo
oddaja naiceneje veletrgovine tita in meke **A. VOLK, LJUBLJANA**
Rosijska cesta 24.

GOSPODARSKA ZVEZA LJUBLJANA R. Z. Z. O. Z.

Prodaja deželne pridelke, žito, mlevske izdelke, seno, slamo, kolonialno in specerijsko blago, kmetijske stroje in orodja, umetna gnojila, cement, premog itd.

Prvovrstna moka iz mlina Forgacs, Bačka Topola, je stalno na zalogi.

Zahvala

Za izkazano nam sožalje in sočutje ob smrti moje nepozabne soproge, ljubljene tete in svakinje, gospe

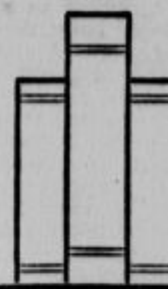
Justine Stuchly

posestnice

za poklonjene krasne vence in cvetje ter za nadvse čašče spremitvo na njeni zadnji poti, se vsem prav iskreno zahvaljujem, posebno nas sili dolžnost zahvaliti se gospej dr. med. Zdenki Fišerjevi, katera je neumorno in ob vsaki uri lajšala bolečine rajni.

Leopold Stuchly, podpolkov. v p., žalujoči soproj, in sorodniki.

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKJE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIŽICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE

PREJ

K. T. D.

V LJUBLJANI

KOPITARJEVA ULICA 6

II. NADSTROPJE

Fotoamaterji!

Povečave

Vaših negativov Vam
lepo in poceni napravi
fotooddelek Jugoslov. knjigarne
Ljubljana

Olga Božič roj. Filipič in otroci naznanjamo v svojem in v imenu ostalih sorodnikov, da nas je naš dobri in iskreno ljubljeni soproj in oče, gospod

dr. Anton Božič

odvetnik

danes ob 9 dopoldne, po težki bolezni za vedno zapustil.

Pogreb dragega nam pokojnika se bo vršil 18. marca ob 16 (4) popoldne iz hiše žalosti v Miklošičevi ul. 6, na okoliško pokopališče.

Sv. maša zadušnica se bo brala v torek 21. t. m. ob 8 zjutraj v župni cerkvi v Celju.

Celje, dne 16. marca 1933.

P. C. Wren:

Lepi Mihael

Zazehal sem, se stegnil in se delal, ko da bi hotel zaspati.

»Ali postaneta vidva z bratom 'praseti', ako bi jaz našel še dvoje ali troje drugih praseti, ki bi se zvezali z velikim prasetom in onima dvema malima?« je vprašal in me pri tem prijazno dregnil.

Mislil so mi blazno švigale po glavi. Ali je imel nalogo, zvedeti za moje mnenje, čim je Schwartz namignil o umoru Lejaunea? Ali naj dožene, ako spada moje ime na seznam mesarjev ali praseti? Mar bodo vsi, ki ne bodo z vso dušo potegnili z mesarji, mar bodo v noči upora postreljeni v posteljah?

Ali pa je hotel Guantaio dognati, katera obeh strank bo jlačja, in je li nameraval izdati svoje prijatelje podčastnikom, ako bi podčastniki po njegovem mnenju zmagali?

»Vprašate me, ako bi se rada pridružil prasetom?« sem rekel, da bi si pridobil časa za odgovor. »Ne bilo bi mi všeč, ako bi me klali — vam tudi najbrž ne bi bilo všeč, kaj?«

»Seveda ne,« je odgovoril... »Ampak veste,« je nadaljeval, »čul sem že o prasetih, ki napadajo ljudi; presenetijo jih nič hudega sluteče in jih požoro...«

»Ne bi me veselilo, da bi me kako prase požrlo — vas tudi najbrž ne?« sem pripomnil.

»Gotovo, da ne,« mi je zopet pritril, »človek se pač ne bi rad dal ubiti od mesarjev niti pojesti od praseti.«

»Ne,« sem dejal. »Se li ne bi dalo enemu ogniti?« Seveda, ako je človek premeteno prase — vedno na preži in dobro oborožen — ki more nepričakovano napasti nič hudega sluteče mesarje,« je odvrnil.

»Mar je veliko prase že kako poškililo na mesarje?« sem poizvedoval.

»Ne,« je odgovoril, »tudi mala praseta ne.«

»Pa boste slepim prasetom vi odprli oči?« sem vprašal.

»Tega ne vem,« je odgovoril Guantaio, in imel sem občutek, ko da govori resnico, kajti iz njegovega glasu je bilo slišati dvome, ni vedel, kaj bi storil. On si je pač prizadeval zvedeti, na kateri strani bi imel koristi. Ali bi se mu splačalo, da bi se udeležil upora in pomagal odstraniti okrutnega Lejaunea in njegove pomočnike? Ali pa bi bilo boljše zanj, izdati prijatelje, opozoriti svoje predstojnike in jim pomagati proti upornikom? Da je bil eden glavnih vodij zarote, je bilo jasno, ker je bil eden najboljših prijateljev Colonne, Gotta, Voguéja in ostalih drugov Schwartzove družbe. Poskusil sem se postaviti na Guantaiovo mesto in se zamisliti v njegov položaj.

Na eni strani, če bi bil Guantaio, bi videl večjo nevarnost v zvezi z uporom. Kajti lahko bi se izjalovil, če bi pa uspel, bi bil le začetek za grozen pohod v puščavo — pohod ljudi, obsojenih na smrt, ki bi jih Arabci in Francozi zasledovali in ki jim je bila smrt zaradi žeje in lakote gotova, ako ne bi prej bili pokončani po zasledovalcih.

Toda na drugi strani, če bi bil jaz Guantaio, bi premislil vse prednosti, ki bi bile v zvezi s tem, če bi nastopil kot rešitelj položaja. Odlikovanje in napredovanje bi gotovo čkalo na tistega moža, ki bi rešil življenje svojim predstojnikom in očuval čast Francije in Fort Zinderneuf pred sramoto. In seveda bi bilo lahko delo za Lejaunea, Dupréja, Boldinija, Guantaia in par somišljenikov, da bi obračunali z zarotniki in udušili upor. Morali bi le ponoči vdreti v sobo z moštvom, se polastiti vsega orožja, z naperjenimi puškami brzdati osumljence, medtem ko bi straža odvedla upornike. Vsakdo, ki bi se količkaj branil, bi bil takoj ustreljen.

Lejaune bi mogel vso stvar opraviti sam s svojim samokresom, če bi vstopil v sobo, ko bi vsi drugi spali, in bi ustrelil vsakogar, ki se ne bi trenutno pokoril njegovemu ukaz.

Prav za prav sem se pričel čuditi, zakaj se je Guantaio še sploh obotavljal. Saj je vendar morala biti le njegova korist, ako je izdal prijatelje?

Prav gotovo mu niso branili kaki smešni pomisleki, storiti tako podlo izdajstvo, in slednjič, če je človek vse pretehtal, je bilo zanj gotovo umestnejše biti na strani zakonite moči — kajti resnična nevarnost mora začeti za upornike po uspelem uporu šele, ko pobegnejo v puščavo.

Vedno manj razumljivo mi je bilo njegovo odlašanje.

Nenadoma pa se mi je posvetilo. Ta Guantaio je bil pripadnik in rojak korporala Boldinija. Boldinija bi mogli umoriti, ako bi uporniki umorili Lejaunea. Kajti mržnja in maščevanje sta bili povod tej zaroti, in Boldin je bil skoroda tako zasovražen kakor Lejaune. Vzemimo, da bi šli Italijani Boldini, Guantaio, Colonna in Gotto kot posebna skupina pod Boldinijevim vodstvom za svojimi cilji? Ali so morda hoteli ribariti v kalnem — za kakim biserom neprecenljive vrednosti? Z drugimi besedami, ali so morebiti upali, da jim uspe, kar so zaman poskusili v Sidi-bel-Abbésu, ko so napeljali Bolidarja, da je skušal okraati mojega brata?

Brez vsakega dvoma so ti potepuhi verjeli Boldinijevi bajki, da smo drhal tatov draguljev in da nosi Mihael s seboj neprecenljiv dragulj. Mogoče pa se je Guantaio bal, da ga uporabljajo le kot orodje in res ni vedel, kaj naj stori, bil pa je zmožen izdati vse in vsakogar. Moral se je bati, da ga doleti smrt, če se upor posreči ali ne, dočim je sam hotel odnesti zdravo kožo in delež dragulja.

»Težka je ta zadeva, prijatelj,« sem razmotrival. »Človek ne ve, za katero stran naj se odloči. Rad bi bil med praseti, ako bi ti napadli mesarje v spanju... Zopet po drugi strani pa bi hotel biti mesar, ako bi ti z dejanji prehiteli one...«

Tiho sva sedela nekaj časa, in imenitni Guantaio si je grizel nohte.

»In — tu je jedro vsega,« sem nadaljeval. »Kdaj bodo mesarji začeli klati?«